15.

Uppsala KOMMUN

ÄLDREFÖRVALTNINGEN

Handläggare
Karlsson Daniel

Datum
2019-01-28

Diarienummer
ALN-2019-0010

Äldrenämnden

Verksamhetsplan och budget 2019-2021

Förslag till beslut
Äldrenämnden föreslås besluta

att godkänna verksamhetsplan och budget 2019-2021 för äldrenämnden,

att godkänna internkontrollplan 2019 för äldrenämnden och

att överlämna verksamhetsplan och budget 2019-2021 samt internkontrollplan 2019 till kommunstyrelsen.

Ärendet
Äldrenämndens verksamhetsplan beskriver hur nämnden ska förverkliga kommunfullmäktiges övergripande styrdokument Mål och budget 2019-2021. Verksamhetsplanen konkretiserar även hur nämndens politik bidrar till att uppfylla de krav som ställs genom inriktningsmål, uppdrag, samt budget. Därtill visar nämndens budget hur nämnden fördelar de ekonomiska resurser som den tilldelats. I samband med att nämnden beslutar om sin verksamhetsplan beslutar den även om sin plan för intern kontroll.

Årets verksamhetsplan följer fullmäktiges disposition med nio övergripande målområden, vilka utvecklats och konkretiserats för nämndens verksamhetsområde.

Äldreförvaltningen

Carina Juhlin
Förvaltningsdirektör

Uppsala KOMMUN

Verksamhetsplan och budget 2019

För äldrenämnden

Ett aktiverande dokument som äldrenämnden fattade beslut om den x 2019

Postadress: Uppsala kommun, 753 75 Uppsala
Telefon: 018-727 00 00 (växel)
E-post: Uppsala.kommun@uppsala.se
www.uppsala.se

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning 2
Inledning 4
Nämndens uppdrag 4
Politisk plattform 4
Säkerställa en hållbar ekonomi 7
Tillsammans med andra aktörer utveckla Uppsala till en äldrevänlig kommun 4
Förebyggande insatser 5
Motverka psykisk ohälsa 5
Öka innovations- och digitaliseringstakten 5
Verka för äldrevänligt boende 6
Säkerställa att nämndens resurser fördelas jämställt 6
Säkra kompetensförsörjningen i nämndens verksamheter 6
Omvärld och förutsättningar 7
Förändrad lagstiftning som påverkar nämnden under 2019 7
Prognoser för planperioden 2019-2021 8
Syftet med nämndens verksamhetsplan och budget 9
Inriktningsmål 10
Kommunfullmäktiges inriktningsmål 1 Uppsala kommun ska ha en jämställd och hållbar ekonomi 10
Kommunfullmäktiges inriktningsmål 2 12
Kommunfullmäktiges inriktningsmål 3 Uppsalas stad och landsbygd ska växa smart genom ett hållbart samhällsbyggande 14
Uppdrag: Aktivt och strategiskt arbeta med digital utveckling och innovation, genom bland annat testbäddar, för att utveckla den egna verksamheten, stärka klimatarbetet och skapa ett smart och hållbart Uppsala. 14
Kommunfullmäktiges inriktningsmål 4 Uppsala ska vara jämlikt och inkluderande, med goda förutsättningar för folkhälsa och livskvalitet 18
Kommunfullmäktiges inriktningsmål 5 Uppsalas invånare ska ha bostad och arbete ... 22
Kommunfullmäktiges inriktningsmål 7 Uppsala ska vara en äldrevänlig kommun och invånare med funktionsnedsättning ska uppleva trygghet, frihet och tillgänglighet 25
Kommunfullmäktiges inriktningsmål 8 Uppsalas invånare och organisationer och näringsliv ska vara delaktiga i att utforma samhället 34

Kommunfullmäktiges inriktningsmål 9 Uppsala kommuns medarbetare ska ha bra arbetsvillkor och kan med hög kompetens möta Uppsala 36
Budget 2019 42
Nämndens driftbudget 42
Nämndens investeringar 44
Bilaga 1 Styrdokument 45
Bilaga 2 Uppföljningsplan 45
Bilaga 3 Nämndens nyckeltal 45
Bilaga 4 Internkontrollplan 45

UTKAST

Inledning

Nämndens uppdrag

Äldrenämnden ansvarar för service, vård och omsorg i ordinärt eller särskilt boende till personer 65 år och äldre, i de fall personerna har behov av sådana insatser på grund av nedsatt fysisk funktionsförmåga. Nämnden arbetar främst utifrån socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen. Nämnden ansvarar även för öppna insatser och förebyggande verksamhet för personer 65 år och äldre.

Politisk plattform

Utgångspunkten för nämndens verksamhet är att medborgarna i största möjliga utsträckning har möjlighet till egenmakt och inflytande. Individen ska bemötas utifrån just sina förutsättningar och insatser ska svara mot medborgares behov oavsett kön, könsidentitet/könsuttryck, etnicitet, religion eller annan trosuppfattning, ålder, social bakgrund, sexualitet eller funktionsförmåga. Individens delaktighet ska också stärkas i utredning, planering och genomförande av insats, samt i uppföljning av beslutad insats.

Äldrenämndens insatser ska utgå från ett synsätt med individen i centrum. För att säkra detta har nämnden antagit en uppsättning värdebegrepp, TITORB[1], som ska genomsyra insatserna. Äldrenämnden arbetar även enligt arbetsmetoden individens behov i centrum (IBIC[2]).

Vården och omsorgen ska jämlikt möta invånarnas behov och äldreomsorgen ska kännas trygg för Uppsalas äldre och deras anhöriga. Det ska finnas valfrihet för äldre att välja utförare av omsorg. Samtidigt ska kvaliteten inom äldreomsorgen alltid stå i fokus, både i egen regin och i upphandlad verksamhet. Insatser i rätt omfattning och av god kvalitet är viktigt för att verksamheten ska vara socialt och ekonomiskt hållbar.

Under planperioden (åren 2019–2021) avser äldrenämnden att framför allt prioritera följande:

Tillsammans med andra aktörer utveckla Uppsala till en äldrevänlig kommun

Den kraftiga ökningen av antalet äldre kommer att ställa stora krav på den kommunala äldreomsorgen. Samtidigt är engagemang från andra aktörer avgörande för möjligheterna att möta utvecklingen utifrån ett brett äldreperspektiv. Livsmiljöer, boende, gator, kommunikationer, kultur- och serviceutbud med mera behöver i högre grad utformas med tanke på äldre personers behov och förutsättningar. En mångfald faktorer är av betydelse för ett långt liv med god hälsa och oberoende. Den aktivitet och samverkan som utvecklas de närmaste åren kommer också vara mycket avgörande för situationen om tio år. Inom arbetet med Äldrevänlig kommun har ett behov av förbättrings- och utvecklingsarbete inom framförallt följande fem områden identifierats:

1. Minska upplevd diskriminering på grund av ålder.

2. Minska skillnader i upplevd livskvalitet mellan äldre boende i staden respektive på landsbygden.

---

[1] Äldrenämnden i Uppsala kommun har antagit sex värdebegrepp, som tillsammans med den nationella värdegrunden utgör grunden för den lokala äldreomsorgen. TITORB står för Trygghet, inflytande, tillgänglighet, oberoende, respekt och bemötande.

[2] IBIC-modellen används i biståndshandläggningen som ett behovsinriktat arbetssätt med individen i centrum.

3. Förbättra förhållanden på bostadsmarknaden ur ett äldreperspektiv.
4. Förbättra utemiljön ur ett äldreperspektiv.
5. Förbättra kollektivtrafiken ur ett äldreperspektiv.

Under planperioden genomförs implementeringen av den handlingsplan som tas fram inom ramen för projektet Äldrevänlig kommun. Äldrenämnden samordnar arbetet med implementeringen.

Utveckla de förebyggande insatserna

För att kunna tillgodose medborgarnas behov på sikt krävs ett långsiktigt förebyggande arbete. Därigenom kan också behovet av mer omfattande vård- och omsorgsinsatser minska. Förebyggande och tidiga insatser behöver i högre grad nå de äldre där behovet av dessa insatser är som störst. Genom detta kan både effekterna i form av ökad livskvalitet och förbättrad folkhälsa, samt en hållbar ekonomisk utveckling för kommunen maximeras.

En utvecklad samverkan mellan kommunens nämnder och bolagsstyrelser, samt med näringsliv och civilsamhället, ger utvecklingsmöjligheter som resulterar i nya stödinsatser som bättre kan möta äldres behov. Civilsamhället ska också ges möjlighet till att öka utbudet av aktiviteter för förbättrad folkhälsa bland äldre.

Motverka psykisk ohälsa

Under 2019 kommer nämnden att fortsatt prioritera arbetet för psykisk hälsa bland äldre. Arbetet sker bl.a. genom länsövergripande närvårdssamverkan och samverkan med andra kommunala nämnder. Prioriterade områden innefattar bland annat suicidpreventivt arbete och insatser för att motverka riskbruk och missbruk samt våld i nära relationer.

Att ta vara på civilsamhällets och näringslivets resurser är också ett viktigt komplement till kommunens egna insatser. En utmaning i detta arbete är att identifiera och hjälpa de personer som är i störst behov av stöd. Arbetet för att förebygga ofrivillig ensamhet och isolering bland äldre behöver därför intensifieras, både i nämndens egna verksamheter och i samverkan med civilsamhället

Öka innovations- och digitaliseringstakten

Målsättningen är att Sverige år 2025 ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens och e-hälsans möjligheter (Vision e-hälsa). Som ett led i detta arbetar nämnden aktivt med digitalisering, nya tekniska lösningar och innovationer. Innovationer och digital teknik ska användas för att öka självständigheten, tryggheten och tillgängligheten för nämndens målgrupper Att värna individens självständighet och i högre grad erbjuda flexibla insatslösningar i närmiljön innebär både ökad kvalitet i tjänsterna och en positiv ekonomisk effekt. För att möta utmaningarna med en åldrande befolkning avser äldrenämnden därför att på lämpligt sätt stärka möjligheten att använda innovation[3] i syfte att bättre möta äldres

[3] Äldrenämnden ansluter sig till den breda definition av innovation som Sveriges Kommuner och Landsting antagit. Innovation är enligt denna definition något som är nytt, nyttigt och som blir nyttiggjort (alltså används). Med den definitionen breddas begreppet från att tidigare ofta associerats enbart med teknik. För att en innovation faktiskt ska leda till en förbättring måste dessutom användarna av det nya involveras i hela processen genom så kallad användardriven innovation – som ibland också går under begrepp som behovsdriven utveckling eller tjänstedesign.

behov. Därigenom kan också behovet på sikt av mer omfattande vård- och omsorgsinsatser komma att minska.

Ny teknik, utvecklade processer, lagar samt tillämpningsmöjligheter förändrar hur verksamheten kan bedrivas. Lösningar, som e-tjänster och digitala hjälpmedel behövs för att komplettera kommuninvånarnas behov av traditionella kommunala insatser samtidigt som livskvalitet och självständighet stärks och ohälsa förebyggs.

För att motverka det digitala utanförskapet ska äldre ges möjlighet att lära sig ny digital teknik. I detta är det viktigt att ta hänsyn till och respektera den enskildes individuella behov och självbestämmanderätt, såväl som dennes digitala färdigheter. En möjlighet att möta behoven och motverka det digitala utanförskapet är ökad samverkan inom kommunen och med externa parter.

Verka för ett äldrevänligt boende

Det behövs fler olika boendelösningar och nya boendeformer som motsvarar behoven för alla grupper inom vård och omsorgsområdet. För äldre personer behöver perspektiven vidgas till att gälla hela boendekedjan. Det vill säga allt från tillgänglighet i ordinarie bostäder, mellanboendeformer, t ex seniorbostäder och trygghetsbostäder, till utformning av vård- och omsorgsboenden. Det finns ett behov av att stärka möjligheterna för äldre att kunna förändra sin boendesituation och vid behov ställa om till ett mindre och mer tillgänglighetsanpassat boende.

Äldrenämnden har det direkta ansvaret för bostadsförsörjningen i vård- och omsorgsbostäder. I Uppsala kommun är tillgången på vård- och omsorgsbostäder relativt god och förväntas förbli så under planperioden. När det gäller bostäder i det ordinarie beståndet samt inom olika mellanboendeformer finns dock stora utmaningar, framför allt när det gäller utbudet av mindre tillgängliga hyresrätter till rimliga priser. Äldrenämnden behöver därför, i samverkan med andra parter, verka för ett breddat utbud av boendealternativ för äldre med lägre boendekostnad.

Säkerställa att nämndens resurser fördelas jämställt

Äldrenämnden har under tidigare år på olika sätt arbetat för en jämställd resursfördelning mellan kvinnor och män. Samtidigt har detta arbete karakteriserats av att det varit isolerat och begränsat till specifika insatser och verksamhetsområden. Ett mer samlat arbetssätt för jämställd resursfördelning där verksamhet, ekonomi och statistik integreras kommer därför att prioriteras, inom ramen för den koncernövergripande kartläggningen om hur resurser fördelas mellan män och kvinnor.

Säkra kompetensförsörjningen i nämndens verksamheter

Den demografiska utvecklingen, med ett ökat antal äldre personer i behov av vård och omsorg, gör att äldrenämnden behöver rekrytera många nya medarbetare de kommande åren. En av äldrenämndens största utmaningar handlar om att rekrytera, behålla och utveckla kompetensen inom ett område där konkurrensen om tillgängliga kompetenser är stor.

Nämnden behöver därför ta vara på och ytterligare främja intresset för arbete inom vård och omsorg, samt erbjuda en god arbetsmiljö och möjligheter till en långsiktig professionell utveckling.

Säkerställa en hållbar ekonomi

De ekonomiska förutsättningarna är en stor utmaning för äldrenämnden under de kommande åren. Antalet äldre i kommunen ökar samtidigt som ökningen i skatteunderlaget förväntas mattas av. Nämnden behöver därför kontinuerligt identifiera och genomföra effektiviseringsåtgärder för att kunna säkerställa en ekonomi i balans under planperioden.

Omvärld och förutsättningar

Kommunens omvärldsanalys identifierar ett antal globala och regionala trender. Med utgångspunkt i dessa trender har sedan ett antal förändringstryck definierats, det vill säga möjligheter och utmaningar som trenderna genererar för Uppsala kommuns förutsättningar. Följande fyra förändringstryck har identifierats inom ramen för kommunens omvärldsanalys, som en följd av trenden åldrande befolkning:

1. *Våga tänka nytt och vara nyskapande*
   Den förändrade demografiska strukturen innebär att färre personer kommer att försörja fler framöver, samtidigt som behoven ökar i de personalintensiva verksamheterna, framför allt inom äldreomsorgen. För att skapa effektiva och kvalitativa välfärdstjänster behöver kommunen tänka och arbeta annorlunda i framtiden. Innovationer, digitalisering, införande av välfärdsteknik samt en ökad samverkan med externa parter är nödvändigt för ett effektivt resursutnyttjande och för att kunna erbjuda en kvalitativ omsorg.
2. *Hantera den långsiktiga kompetensförsörjningen*
   Den kraftiga ökningen av antalet invånare som är över 80 år till 2030 kräver en utökning inom alla delar av äldreomsorgen. De ökade behoven medför utmaningar för kompetensförsörjningen, men innebär även en möjlighet för till exempel unga och utrikes födda att etablera sig på arbetsmarknaden. Kommunen behöver utveckla nya metoder och arbetssätt för att nå, attrahera och utveckla den kompetens som krävs inom kommunen. Av särskild vikt i detta sammanhang är även arbetet för att behålla den befintliga personalen.
3. *Ta vara på äldres arbetsförmåga, erfarenhet och engagemang*
   Många av Uppsalas äldre är aktiva högt upp i åldrarna och det behöver finnas goda möjligheter för äldre att arbeta på den ordinarie arbetsmarknaden, eller inom frivilligverksamheter och inom föreningslivet. Kommunen behöver därför verka för att det ska vara enkelt, förmånligt och attraktivt att arbeta och på andra sätt bidra till samhällslivet som äldre.
4. *Skapa ett äldrevänligt samhälle*
   Fler äldre ökar behoven av anpassning i den byggda miljön och att färdmedel, bostäder, verksamheter och aktiviteter utformas utifrån ett äldreperspektiv. Detta möjliggör för fler äldre att leva ett aktivt liv och att bo kvar längre i hemmet. Det finns samtidigt ett behov av att stärka möjligheterna för äldre att kunna förändra sin boendesituation och vid behov ställa om till ett mindre och mer tillgänglighetsanpassat boende. Kommunen behöver möta detta genom att stärka äldreperspektivet i sin planering, erbjuda ett breddat utbud av boendealternativ för äldre med lägre boendekostnad samt genom att utveckla sitt förebyggande och folkhälsofrämjande arbete.

Förändrad lagstiftning som påverkar nämnden under 2019

Under 2019 är och kommer ny lagstiftning bli gällande inom äldrenämndens verksamhetsområde. En första förändring gäller att riksdagen beslutat att, redan fr.o.m. den 1

juni 2018, ge kommuner möjlighet att erbjuda hemtjänst till äldre personer utan föregående behovsprövning. Den nya bestämmelsen syftar till att ge de kommuner, som så önskar, möjlighet att bevilja äldre insatser inom äldreomsorg på ett enklare sätt och med större utrymme för delaktighet. Tanken är också att ge möjlighet att begränsa ett resurskrävande utredningsarbete till förmån för att utveckla uppföljning av kvalitet, nöjdhet och effektivitet.

En annan förändring gäller att riksdagen också beslutat att ge kommuner, som så önskar, möjlighet att införa en ny särskild boendeform fr.o.m. den 2 april 2019. I förarbetena har den nya boendeformen benämnts för biståndsbedömt trygghetsboende. Den föreslagna ändringen syftar till att tydliggöra kommunernas möjlighet att inrätta särskilda boenden som är anpassade och utformade för äldre som har ett vårdnadsbehov som understiger heldygnsvård, men som inte längre upplever det som tryggt att bo kvar i det egna hemmet. Ett ytterligare syfte med förslaget är att bryta den isolering som många av de äldre som bor kvar hemma lider av. Skillnaden mellan ordinärt boende och biståndsbedömt trygghetsboende är att den äldre får möjlighet att komma till ett boende som t.ex. kan erbjuda gemensamma måltider, kulturella aktiviteter och umgänge. Stöd och hjälp i form av hemtjänst ska kunna erbjudas efter sedvanlig biståndsprövning.

Därtill har regeringen beslutat om en översyn av socialtjänstlagen som ska vara klar i juni 2020. I uppdraget finns önskemål om att socialtjänstens verksamhet ska kunna anpassas efter förändringar i omvärlden på ett annat sätt än idag. Likaså lyfts frågan om vikten av samverkan mellan berörda aktörer, för att samhällets resurser ska användas på bästa sätt. Ytterligare önskemål gäller att skynda på utvecklingen mot en kunskapsbaserad socialtjänst. Den enskilde ska erbjudas en socialtjänst som utgår från individens behov och där insatserna bygger på bästa tillgängliga kunskap. Utredaren har också fått i direktiv att undersöka möjligheten för kommuner att tillgängliggöra insatser samtidigt som en jämlik, likvärdig och rättssäker socialtjänst säkerställs.

Prognoser för planperioden 2019-2021

Under planperioden sker en kontinuerlig ökning av antalet äldre personer i kommunen, se tabell 1. Totalt förväntas antalet personer 80 år och äldre öka med 11 procent, räknat från år 2018 t.o.m. 2021. Mot bakgrund av den demografiska utvecklingen förväntas bl.a. behovet av vård- och omsorgsboende öka. Under planperioden bedöms behovet motsvara tillkomsten av ytterligare cirka tre vård- och omsorgsboenden.

Tabell 1: Absolut och relativ befolkningsökning i de äldre åldergrupperna i Uppsala, 2017-2021 (Källa: Kommun prognos)

År	65-79	Ökning (n)	Ökning %	80-w	Ökning (n)	Ökning %	65+	Ökning (n)	Ökning %
2017 Basår	27949			8760			36709		
2018	28570	621	2,17%	9010	250	2,77%	37850	871	2,30%
2019	29168	598	2,05%	9293	283	3,05%	38461	881	2,29%
2020	29648	480	1,62%	9549	256	2,68%	39197	736	1,88%
2021	30260	612	2,02%	9803	254	2,59%	40063	866	2,16%
2018-2021		2311	7,86%		1043	11,09%		3354	8,63%

Syftet med nämndens verksamhetsplan och budget

Äldrenämndens verksamhetsplan och budget beskriver hur nämnden ska förverkliga kommunfullmäktiges övergripande styrdokument Mål och budget 2019-2021 samt nämndens mål kopplade till det egna uppdraget. Utifrån de nio inriktningsmålen i Mål och budget har kommunfullmäktige delat ut totalt 24 uppdrag till äldrenämnden. I verksamhetsplanen konkretiseras hur nämnden avser att arbeta med uppdragen samt de två kommungemensamma nämndmålen under inriktningsmål 9 för att kunna bidra till måluppfyllelse av de kommunövergripande inriktningsmålen. Äldrenämnden har dessutom formulerat ett eget nämndmål (under inriktningsmål 1), som komplement till de uppdrag som nämnden tilldelats av kommunfullmäktige.

Nämnden följer upp sin verksamhetsplan och budget i samband med kommunens gemensamma uppföljning per april, delårsbokslutet per augusti och årsbokslutet. Nämnden ansvarar för att löpande följa upp och analysera utvecklingen inom sina respektive verksamhetsområden.

I samband med att nämnden beslutar om sin verksamhetsplan och budget beslutar den även om sin plan för intern kontroll. Äldreförvaltningen ansvarar för att omsätta planerna i praktisk handling.

Begrepp som används i verksamhetsplanen:

Inriktningsmål	Kommunfullmäktiges mål i *Mål och budget*. Nämnden konkretiserar inriktningsmålen genom att beskriva åtgärder till uppdragen och vid behov komplettera med egna nämndmål, strategier och åtgärder.
Uppdrag	Kommunfullmäktiges uppdrag till nämnden i *Mål och budget*. Nämnden tar fram åtgärder för att beskriva hur nämnden genomför uppdragen. Vid behov kan nämnden också ta fram strategier för genomförandet av uppdragen.
Nämndmål	Nämnden kan för att bidra till måluppfyllelse konkretisera inriktningsmålen genom att formulera egna nämndmål med tillhörande strategier och åtgärder.
Budget	Nämndens budget utgår från *Mål och budget* och preciseras i nämndens detaljbudget. Nämnder som har både en systemledarroll och en egenregi redovisar budgeten separat[4] för de båda rollerna.
Strategi	Visar nämndens långsiktiga vägval för hur den ska nå sina mål. Nämnden tar i sina strategier även hänsyn till kommunens program och policyer. Nämnden kan i beskrivningen av sina strategier visa vad som behöver göras även bortom 2019 för att sätta in åtgärderna i ett sammanhang.
Åtgärd	Visar vilka initiativ nämnden tar för att förverkliga sina strategier och uppdrag. Det kan exempelvis handla om att nämnden gör riktade satsningar, fattar nödvändiga beslut, tillsätter en utredning eller startar en försöksverksamhet. Åtgärder för att öka jämställdheten ska alltid övervägas. För nämnder som har både en systemledarroll och en egenregi behöver det framgå om åtgärden enbart gäller för egenregin eller om den gäller alla.
Förväntad effekt	Konkretiserar en åtgärd och beskriver vad den ska leda till. Underlättar på så sätt uppföljningen av åtgärder.
Styrdokument	Visar om åtgärden finns i, eller kan kopplas till genomförandet av, ett befintligt styrdokument (t.ex. program eller handlingsplan).

[4] För 2019 redovisas budgeten på totalnivå och ej således uppdelat mellan systemledarroll och egen regi.

Inriktningsmål

Kommunfullmäktiges inriktningsmål 1

Uppsala kommun ska ha en jämställd och hållbar ekonomi

Äldrenämndens mål: Äldrenämnden ska använda sina ekonomiska resurser på ett hållbart och jämställt sätt

Äldrenämnden ska ha en ekonomi i balans. Hållbar ekonomisk utveckling är en av förutsättningarna för välfärd och behövs för att säkra människors sociala trygghet. En hållbar ekonomi innebär att kostnaderna inte överstiger intäkterna och att kostnaderna inte överförs på andra aktörer eller kommande generationer. Samtidigt måste det finnas utrymme för både kvalitetsförbättringar och nödvändiga investeringar.

En hållbar ekonomi innefattar även ett hållbart nyttjande av nämndens samtliga resurser, inte minst personal och lokaler. Genom att utveckla samlokalisering och samutnyttjande av nämndens lokaler och genom att arbeta vidare med arbetssätt som exempelvis delad personal skapas förutsättningar för ett mer effektivt resursutnyttjande inom nämndens verksamheter.

Äldrenämnden ska ha en verksamhet där kvinnor och män har lika rättigheter samt ges lika villkor och möjligheter att själva forma sina liv och bidra till samhällets utveckling. Nämndens resurser ska därför fördelas jämställt.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Utveckla samutnyttjande av fordon och samlokalisering och samutnyttjande av lokaler, inom nämndens verksamheter och mellan nämndens verksamheter och andra kommunala verksamheter.		Ökad effektivitet vid användning och nyinköp av fordon. Mer effektiv användning av lokaler inom berörda verksamheter. Ökad kvalitet för brukarna inom berörda verksamheter.
Arbeta vidare med projektet heltid som norm, bl.a. genom nya arbetssätt som delad personal		Mer effektiv bemanning och resursplanering.
Säkerställa att effekter och konsekvenser för jämställdhet finns med vid beslut om inriktning och fördelning av resurser	Jämställdhetspolitiska målen Delmål1: En jämn fördelning av makt och inflytande Delmål 5: Jämställd hälsa	Jämställd resursfördelning

Uppföljning
Månadsvis rapportering och uppföljning av nämndens resultat och prognos
Rapportering och uppföljning per tertial om hur nämndens resultat och prognos baserats på och analyserats utifrån könsuppdelad statistik (individdata).
Tertialvis rapportering och uppföljning av kostnadsutveckling kopplat till heltid som norm

Uppdrag: Genomföra en koncernövergripande kartläggning hur resurser fördelas mellan män och kvinnor senast 2022 i syfte att uppnå en jämställd resursfördelning

Äldrenämnden har under tidigare år på olika sätt arbetat för en jämställd resursfördelning mellan kvinnor och män. Exempelvis så har analyser för jämställdhetsbudgetering påbörjats inom såväl öppna förebyggande insatser som genom dokumentationsgranskning av biståndsbeslut för att förbättra kunskapsläget och kunna ta fram förslag på åtgärder för att minska ojämställdheten. Analyserna är inne i slutskedet och kommer under år 2019 att följas av framtagande av åtgärder för att minska eventuell ojämställdhet inom de aktuella verksamhetsområdena. Det finns därför erfarenheter och aktiviter som det går att bygga vidare på.

Samtidigt har detta arbete karakteriserats av att det varit isolerat och begränsat till specifika insatser och verksamhetsområden. Det finns därför behov av ett mer samlat arbetssätt för jämställd resursfördelning där verksamhet, ekonomi och statistik integreras. I detta ingår även att inventera och kartlägga hur resurser fördelas inom samtliga av nämndens verksamheter. En viktig del är även tillgången till könsuppdelad statistik i nämndens olika verksamhetsystem. Detta behöver både hanteras inom ramen för befintliga system och bevakas i den upphandling av nytt verksamhetssystem som görs inom ramen för Projekt hälsa, vård och omsorg 2019 (HVO 2019).

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Genomföra en heltäckande kartläggning av hur nämndens resurser fördelas mellan kvinnor och män utifrån verksamhet, statistik och ekonomi.	Jämställdhetspolitiska målen Delmål1: En jämn fördelning av makt och inflytande Delmål 5: Jämställd hälsa	Samlad kunskap om hur nämndens resurser fördelas mellan män och kvinnor.
Inom ramen för HVO driva på för införande av nytt IT-system som stöder IBIC-modellen och tillåter framtagande av mer detaljerad och könsuppdelad statistik på insatsnivå.	Jämställdhetspolitiska målen Delmål 5: Jämställd hälsa	Möjlighet till framtagande av mer detaljerad statistik på insatsnivå. Möjliggörande av bättre jämställdhetsanalyser och ökade kunskaper om resursfördelning mellan kvinnor och män.
Att utifrån analys av följande verksamhetsområden ta fram åtgärder för att minska ojämställdhet: - Träffpunkter - Seniorrestauranger - Uppsökande hembesök - Föreningsbidrag	Jämställdhetspolitiska målen Delmål1: En jämn fördelning av makt och inflytande Delmål 5: Jämställd hälsa	Jämställd resursfördelning inom och mellan områdena

Uppföljning
Rapportering per tertial om vilka åtgärder i syfte att minska ojämställdhet som tagits fram och implementerats
Rapportering per tertial om status för kartläggning.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål 2

Uppsala ska vara tryggt och attraktivt att leva, verka och vistas i

Uppdrag: Beakta näringslivsperspektivet i kommunala beslut.
Äldrenämndens olika verksamheter kännetecknas idag av en mångfald när det gäller drifts- och upphandlingsformer. Egen regin, privata utförare och civilsamhället spelar alla en viktig roll för att äldrenämnden ska kunna fullgöra sitt uppdrag. Situationen skiljer sig åt inom olika verksamhetsområden, där andelen av verksamheten som drivs av externa utförare är störst inom särskilt boende.

Under senare år har utvecklingen inom särskilt boende varit att andelen boenden inom egen regi samt privata boenden inom ramen för lagen om valfrihetssystem (LOV) har ökat, medan andelen privata boenden upphandlade enligt lagen om offentlig upphandling (LOU) har minskat. En drifts- och upphandlingsplan för nämndens särskilda boenden kan bidra till en högre grad av förutsebarhet, både för äldrenämndens egen regi och privata utförare inom ramen för LOU. Genom att se över andra lämpliga områden för upphandling kan också en större mångfald av aktörer möjliggöras. Av särskild vikt är att underlätta för civilsamhället att delta i framtida upphandlingar.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Ta fram en drifts- och upphandlingsplan för äldrenämndens särskilda boenden.		Högre grad av förutsebarhet för egen regin och externa utförare inom ramen för LOU.
Se över ev. andra lämpliga områden för upphandling		Möjliggörande av större mångfald av aktörer inom fler av nämndens ansvarsområden.

Uppföljning
Rapportering per årsbokslut om status för framtagande av drifts- och upphandlingsplan.
Rapportering per årsbokslut om vilka verksamheter som upphandlats.

Uppdrag: Stärk arbetet med att förebygga och förhindra social oro samt öka tryggheten.
Brottsförebyggande rådet (BRÅ) har i den nationella trygghetsundersökningen 2017 genomfört en omfattande kartläggning av olika gruppers trygghetsupplevelser, bl.a. i det egna bostadsområdet. Undersökningen visar att äldre kvinnor 75-79 år, (åldersgruppen 80 år och äldre ingår inte i undersökningen) är den grupp som i överlägset högst utsträckning undviker att gå ut på grund av otrygghet, även om andelen har sjunkit under den senaste tioårsperioden.

Det finns därför ett uppenbart behov, både ur ett äldreperspektiv och ur ett jämställdhetsperspektiv att nämnden prioriterar och lyfter trygghetsfrågan ytterligare. Då stadsplaneringsprocessen till största delen ligger utanför nämndens kontroll krävs en god

samverkan med andra berörda kommunala nämnder och externa parter, något som kommer att uppmärksammas bl.a. inom ramen för arbetet med Äldrevänlig kommun.

Extraordinära störningar, händelser och olyckor är ofta komplexa och kan få konsekvenser för flera av kommunens vitala sektorer. De kan vara mer eller mindre synliga och förutsägbara. Det är därför en skyldighet för äldrenämnden att organisera sin samhällsviktiga verksamhet på ett motståndskraftigt sätt samt att ha en beredskap för det oväntade och oförutsägbara. Sårbarhet kan dock inte helt förebyggas och därför måste nämnden försäkra sig om en god krishanteringsförmåga inom den egna organisationen samt hos de utförare som nämnden anlitar. Beredskap måste även finnas för verksamhetsspecifika störningar, såsom smitta eller andra exceptionella händelser.

Krisberedskapen syftar till att värna om målgruppens liv och hälsa samt de grundläggande värden och funktioner som nämnden ansvarar för. Skador på människor, miljö och egendom ska minimeras, samtidigt som den verksamhet som nämnden ansvarar för ska bedrivas under så normala former som möjligt även vid en allvarligare kris och/eller extraordinär händelse. Under 2019 fortsätter det pågående arbetet med att ta fram ledningsplan för hantering inom äldrenämndens ansvarsområde. Utifrån planen kommer även rutiner och handlingsplaner inom området att revideras.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Utifrån handlingsplan för äldrevänlig kommun och i samverkan med andra berörda parter genomföra åtgärder för att öka tryggheten för kommunens äldre.	Handlingsplan för ökad trygghet och säkerhet (2018) Jämställdhetspolitiska målen Delmål 6: Mäns våld mot kvinnor ska upphöra	Ökad trygghet bland kommunens äldre.
Utifrån kommungemensam ledningsplan ta fram en nämndspecifik ledningsplan, samt revidera rutiner och handlingsplaner för hantering av störningar inom äldrenämndens verksamhet och ansvarsområde	Ledningsplan inför och vid allvarlig störning (KF 2017)	Ökad beredskap för störningar och kriser inom äldrenämndens verksamhet och ansvarsområde.

Uppföljning
Rapportering per årsbokslut om status för framtagande av nämnspecifik ledningsplan.
Rapportering per tertial om status för revidering av rutiner och handlingsplaner inom nämndens olika verksamheter (endast aktuellt efter det att nämndspecifik ledningsplan tagits fram).
Uppföljning inom ramen för kommunens trygghetsundersökning

Kommunfullmäktiges inriktningsmål 3

Uppsalas stad och landsbygd ska växa smart genom ett hållbart samhällsbyggande

Uppdrag: Aktivt och strategiskt arbeta med digital utveckling och innovation, genom bland annat testbäddar, för att utveckla den egna verksamheten, stärka klimatarbetet och skapa ett smart och hållbart Uppsala.

Kommunens hela framtida verksamhet är beroende av en ökad innovationstakt. För att skapa förbättringar och radikal förnyelse krävs sammansatta och kombinerade insatser. Äldrenämnden har därför börjat utforma en strategi för arbetet. Strategin är i stora delar integrerad i den här verksamhetsplanen och utgår från den definition av innovation som används av Sveriges Kommuner och Landsting.[5] Strategin består av insatser inom följande områden och aktiviteter kommer att genomföras under samtliga av dessa punkter:

- Riktning: Vi måste veta vad innovation är och vad vi vill åstadkomma med vårt innovationsarbete
- Krav och kultur: Organisationen behöver ställa krav på utveckling och innovation, det behöver bli en självklar del av vårt sätt att verka – av vår kultur.
- Förutsättningar: Vi behöver ge chefer och medarbetare rimliga förutsättningar att utveckla verksamheten.
- Stimulans: Vi behöver göra det attraktivt att arbeta med innovation.
- Kompetens: För att lyckas med utvecklingsarbetet krävs kompetens.
- Uppföljning: För att förstå om vi lyckas i vår ambition behöver vi följa upp det vi gör.

Innovationsarbetet kommer dels att fokusera på ett antal innovationsområden där registrerade avvikelser visar att verksamheten brister, men även på att skapa helt nya tjänster för framtiden, bland annat genom samverkan med Region Uppsala. Ett bedömningsverktyg kommer att tas fram för att kunna visa på vilken metod som är mest lämplig att använda för att arbeta fram nya innovationer.

Teknikutvecklingen inom nämndens verksamheter behöver bygga på identifierade behov hos dessa verksamheter. Invånarnas behov, intressen och möjligheter ska styra utvecklingen inom innovationer och digitalisering. Digital information och kommunikation är exempel på tjänster som i högre grad behöver utformas för att möta äldres behov och därigenom möjliggöra ökad livskvalitet för målgruppen. Äldrenämnden kommer därför att verka för innovationer och digitaliseringslösningar som i högre grad kan bidra till en sådan utveckling.

Projektet HVO 2019 har som målsättning att Uppsala kommun år 2019 ska ha en systemlösning som bidrar till att lösa välfärdsutmaningarna, samtidigt som kvalitet och hållbarhet säkras. Konkret betyder detta att arbetssätt och IT-miljö ses över.

[5] "En innovation är något som är nytt, som skapar nytta och som i någon omfattning används."

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Arbeta enligt innovationsstrategin för att skapa förutsättningar för innovation och digitalisering i nämndens olika verksamheter	Policy och strategisk plan för IT-utveckling och digitalisering (KF 2015)	Modell för hur Uppsala ska jobba med innovationer som är tekniskt hållbara, leder i sin tur till ökad kvalitet/effektivitet.
Medverka i upphandling av nytt verksamhetssystem inom ramen för projekt HVO 2019.	Policy och strategisk plan för IT-utveckling och digitalisering (KF 2015)	Ersättning av otillräckliga system, skapar förutsättningar för framtida möjligheter tekniken kan ge.
Implementera projekt HVO 2019.	Policy och strategisk plan för IT-utveckling och digitalisering (KF 2015)	Ersättning av otillräckliga system, skapar förutsättningar för framtida möjligheter tekniken kan ge.
Inom testbäddsverksamhet för ny välfärdsteknik och digitalisering för egen regin genomföra testprojekt.	Policy och strategisk plan för IT-utveckling och digitalisering (KF 2015)	Struktur för en ny modell hur Uppsala ska föra in ny teknik för att öka hastigheten i teknikinförande. Bibehållen/ökad kvalitet/effektivitet genom användande av ny teknik.
Utveckla möjligheterna för kommuninvånare, brukare och anhöriga att använda digitala informations- och kommunikationstekniker i kontakten med nämndens verksamheter	Policy och strategisk plan för IT-utveckling och digitalisering (KF 2015)	Ökad tillgänglighet för brukare och anhöriga i kontakten med nämndens verksamheter Tillgänglig service och informativ webbplats för nämndernas målgrupp.
Fortsatt medverkan i det kommunövergripande strategiarbetet gällande extern webbnärvaro.		Tillgänglig service och informativ webbplats för nämndernas målgrupp.

Uppföljning
Rapportering vid årsbokslut om genomförda testprojekt under året.
Rapportering per tertial av status för projekt HVO 2019

Indikatorer	Nuvärde	Jämför-värde	Mål-sättning	Trend
Informationsindex för kommunens äldreomsorg, 2017 Källa SKL Information till alla (Kolada U20428)	88	91 (R9)	öka	↗

Uppdrag: Öka återanvändning och återvinning genom förbättrade och enklare möjligheter för invånare att källsortera samt vidta åtgärder för att öka försäljningen på Återbruket.

Alla nämnder ska inom sitt verksamhetsområde se till att kunskap och möjligheter till återanvändning och återvinning finns. Inom äldrenämndens egen regi används ledningssystemet ISO 14001 för ett sammanhållet miljöarbete. Genom det kontinuerliga arbetet säkerställs egen regins bidrag till en god källsortering och resurshållning. Frågan bevakas även vid framtagande/revidering av förfrågningsunderlag gentemot externa utförare och vid kontraktskrivningar av lokaler

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Fortsätta det kontinuerliga arbetet med att säkerställa god källsortering i gemensamma utrymmen för ökad återanvändning.	Avfallsplan för Uppsala kommun 2014-2022	Ökad återanvändning och mindre användning av engångsmaterial.

Uppföljning
Uppföljning av god avfallshantering för egen regi görs genom egenkontroll och rapportering sker i samband med årsbokslut.
Uppföljning av god avfallshantering för externa utförare sker genom rapportering i samband med årsbokslut.

Uppdrag: Öka andelen förnybar energi och öka takten i arbetet med energieffektivisering och energisparande

Äldrenämndens miljö- och klimatarbete utgår från kommunens miljö- och klimatprogram och de åtta etappmålen i detta program. De åtta etappmålen för miljö- och klimat ska fungera som en drivkraft för en snabb utveckling till ett hållbart samhälle i allmänhet och de övergripande miljö- och klimatmålen i synnerhet. I programmet ingår målen att kommunen ska vara fossilfri 2030 samt klimatpositiv 2050. Etappmål 3 i programmet innefattar att:

- Kommunens egna fordon är fossilbränslefria år 2020, maskinparken och upphandlade transporter är fossilbränslefria eller klimatneutrala senast år 2023.

Den största miljöpåverkan inom äldrenämndens verksamheter finns inom transporter, och då särskilt persontransporter inom hemvården. För att äldrenämnden ska kunna bidra till kommunens miljömål, både på kort och på lång sikt, är därför omställningen av fordonsparken inom hemvården, men även bland nämndens övriga medarbetare, av största betydelse. Inom egen regin arbetar nämnden mot etappmålet att kommunens fordonspark ska vara fossilbränslefri till år 2020.

För upphandlade transporter är målet att fordonsparken ska vara fossilbränslefri eller klimatneutral år 2023. I äldrenämndens förfrågningsunderlag för hemvård ställs krav på att utföraren månatligen ska redovisa antalet körda kilometer per tjänstebil samt drivmedeltyp och förbrukning. Utföraren ska även vid nyinköp/leasing införskaffa miljöbil, enligt Uppsala kommuns Miljö- och klimatprogram.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Genom kontinuerligt miljöarbete, exempelvis genom ruttoptimering och att byta ut fossildrivna bilar mot fossilfria bilar och elcyklar, bidra till att kommunen når klimatmålen år 2020.	Miljö- och klimatprogram (KF 2014) etappmål 3 och 4.	Ökad andel fossilfria bilar och ökat antal elcyklar. Minskad förbrukning av fossila bränslen inom transporter. Minskad energianvändning inom transporter.
Genom systematisk uppföljning inom ramen för valfrihetssystemet för hemvård säkerställa att andelen förnybar energi vid transporter succesivt ökar. (Gäller endast externa utförare)	Miljö- och klimatprogram (KF 2014) etappmål 3.	Ökad andel fossilfria bilar. Minskad förbrukning av fossila bränslen inom transporter.

Indikatorer	Nuvärde	Jämför-värde	Mål-sättning	Trend
Andel använd förnybar energi vid transporter inom egen regin (jan-okt 2018)	33 %	-	öka	↗
Andel fossilfria fordon inom egen regin (december 2018)	58 %	-	öka	↗
Antal fossildrivna fordon inom egen regin (december 2018)	46	-	minska	↘

Kommunfullmäktiges inriktningsmål 4

Uppsala ska vara jämlikt och inkluderande, med goda förutsättningar för folkhälsa och livskvalitet

Uppdrag: Utveckla en äldrevänlig kommun inom ramen för WHO:s nätverk

Uppsala kommun blev medlem i WHO:s nätverk för äldrevänliga städer under våren 2016. Under våren 2017 genomfördes en baslinjemätning genom bland annat 15 rundabordskonferenser, där äldre kommuninvånare i 14 av kommunens delområden fick rösta och ge sin syn på Uppsalas äldrevänlighet utifrån åtta fokusområden baserade på WHO:s guide för äldrevänlighet.

Under 2018 har framtagandet av program och handlingsplan för äldrevänlig kommun påbörjats, med resultatet från rundabordskonferenserna och andra dialogmöten med kommunens äldre som underlag. Äldrenämnden samordnar framtagandet av programmet och handlingsplanen som beräknas antas under andra kvartalet 2019.

Efter att programmet och handlingsplanen antagits kommer implementeringen av handlingsplanen att inledas. Handlingsplanen kommer att innefatta ett antal åtgärder/aktiviteter där flera olika nämnder och externa aktörer kommer att vara delaktiga. Äldrenämnden ansvarar för att samordna implementeringsarbetet och medverkar även aktivt i de aktiviteter/åtgärder som ligger inom nämndens ansvarsområde.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Ta fram, samordna och medverka i implementering av handlingsplan för en äldrevänlig kommun		Större förståelse för äldres situation och vikten av att säkerställa ett äldreperspektiv, bland andra kommunala nämnder och andra externa aktörer. Förbättrad situation (ökad äldrevänlighet) för kommunens äldre.
Utifrån handlingsplan för äldrevänlig kommun, genom samverkan med andra berörda parter och genom ett intersektionellt perspektiv ta fram förslag på och genomföra åtgärder för att motverka ålderism och ojämställdhet	Jämställdhetspolitiska målen Delmål 1: En jämn fördelning av makt och inflytande Delmål 2: Ekonomisk jämställdhet Delmål 5: Jämställd hälsa Delmål 6: Mäns våld mot kvinnor ska upphöra	Förbättrad situation (ökad äldrevänlighet) för kommunens äldre.

Indikatorer	Nuvärde			Jämför-värde	Mål-sättning	Trend
	Totalt	Kvinnor	Män			
Uppsala är en attraktiv kommun att åldras i (andel positiva 60 år och äldre totalt i kommunen 2016-2017)	69	69	70		öka	-
Uppsala är en attraktiv kommun att åldras i (andel positiva 60 år och äldre på kommunens landsbygder 2016-2017)	54	-	-		öka	-

Uppdrag: Utveckla det förebyggande arbetet för att främja psykisk hälsa. (AMN, OSN, SCN, ÄLN, KTN och IFN)

Staten och Sveriges kommuner och landsting (SKL) har ingått en överenskommelse för att förbättra den psykiska hälsan genom riktade insatser inom området under 2018. Syftet med överenskommelsen har varit att fortsätta skapa förutsättningar för ett långsiktigt arbete inom området psykisk hälsa med ett gemensamt ansvarstagande från berörda aktörer. Utifrån detta har en länsgemensam handlingsplan arbetats fram.

Inom ramen för den länsgemensamma handlingsplanen har nämnden arbetat för att främja psykisk hälsa, förebygga ohälsa och tillgängliggöra högkvalitativa, kostnadseffektiva insatser till de som behöver vård och stöd. Under 2019 kommer nämnden att fortsatt prioritera arbetet för psykisk hälsa bland äldre. Arbetet sker bl.a. genom länsövergripande närvårdssamverkan och samverkan med andra kommunala nämnder. Att ta vara på civilsamhällets och näringslivets resurser är också ett viktigt komplement till kommunens egna insatser.

En utmaning i detta arbete är att nå de personer som är i störst behov av stöd. Manlighetsnormen bidrar till mäns psykiska ohälsa och begränsar deras benägenhet att söka hjälp och vård i tid, samt påverkar hur män blir bemötta. Sju av tio personer som begår självmord i Sverige är män, samtidigt söker män hjälp för psykisk ohälsa i mindre utsträckning än kvinnor. Genom att bättre och tidigare fånga upp mäns psykiska ohälsa kan livskvaliteten för den enskilde stärkas och självmord förebyggas.

Med ökad alkoholkonsumtion i en population följer i regel ökade skador. I dag är det också allt fler äldre i Sverige som dör med en alkoholrelaterad diagnos. Okunskap och fördomar i samhället kring äldre och alkohol kan också bidra till underskattning av omfattningen av riskabel och skadlig alkoholkonsumtion i denna grupp. Mot bakgrund av detta kommer äldrenämnden att arbeta med att utveckla samverkan med övriga berörda nämnder med fokus på att förebygga alkohol- och drogmissbruk bland äldre. En utredning med fokus på äldre och missbruk kommer också att genomföras.

Befolkningsundersökningen Våld och hälsa som Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) presenterade 2014 visar att fler än 5 000 kvinnor över 65 år beräknas drabbas av fysiskt våld och fler än 7 000 för upprepat och systematiskt psykiskt våld. Våldsutövning har ofta ett samband med beroendeställningar, i synnerhet när det gäller äldre personer som ofta i högre grad är beroende av personer i sin närhet som anhöriga och vård- och omsorgspersonal. Tusentals äldre kvinnor utsätts för våld i nära relationer varje år. Förutfattade meningar och generaliseringar, som att sexuellt våld upphör med åldern, försvårar för utsatta kvinnor att få den hjälp de har rätt till. Precis som för yngre kvinnor är förövaren ofta den som kvinnan delar sitt liv med. Men det kan också röra sig omvård- och omsorgspersonal, eller vuxna barn. Ibland handlar det om fysiskt våld som slag och knuffar, ibland om psykiskt våld som nedsättande kommentarer och hot. I andra fall utövas makt och kontroll genom att kvinnan nekas tillgång till pengar, hjälpmedel, medicin eller den omvårdnad hon är i behov av.

Fram till år 2030 kommer antalet personer i befolkningen som är 80 år och äldre att öka mycket kraftigt. En högre andel än hittills förväntas vara öppna med sin sexuella läggning. För att dessa äldre personer ska få ett gott bemötande och de tjänster de har rätt till kommer kunskapshöjande insatser hos medarbetare inom nämndens olika verksamheter att prioriteras.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Samla kunskap om våld i nära relationer, missbruksproblematik och suicid för att identifiera kopplingar däremellan.	Jämställdhetspolitiska delmålen: Delmål 5: Jämställd hälsa Delmål 6: Mäns våld mot kvinnor ska upphöra	Ökade kunskaper om hur olika faktorer samverkar för psykisk ohälsa
Verka för att berörda medarbetare har utbildning och relevant kunskap om suicidprevention	Psykisk hälsa Länsgemensam handlingsplan 2019 Verksamhetsplan Närvårdssamverkan 2019 Jämställdhetspolitiska delmålen: Delmål 5: Jämställd hälsa	Personer med förhöjd suicidrisk identifieras och erbjuds rätt hjälp i rätt tid så att de inte försöker ta eller tar sitt liv
Identifiera personer med förhöjd suicidrisk och erbjuda rätt hjälp i rätt tid, så att de inte försöker ta eller tar sitt liv	Psykisk hälsa Länsgemensam handlingsplan 2019 Verksamhetsplan Närvårdssamverkan 2019 Jämställdhetspolitiska delmålen: Delmål 5: Jämställd hälsa	Personer med förhöjd suicidrisk identifieras och erbjuds rätt hjälp i rätt tid så att de inte försöker ta eller tar sitt liv
Genomföra en utredning med fokus på äldre och missbruk	Verksamhetsplan Närvårdssamverkan 2019 Jämställdhetspolitiska delmålen: Delmål 5: Jämställd hälsa Delmål 6: Mäns våld mot kvinnor ska upphöra	Ökade kunskaper om äldre och missbruk. Underlag som möjliggör effektiva insatser för minskat missbruk bland kommunens äldre

Stödja förebyggande insatser för psykisk hälsa hos civilsamhället/föreningslivet och näringslivet.	Jämställdhetspolitiska delmålen: Delmål 5: Jämställd hälsa Delmål 6: Mäns våld mot kvinnor ska upphöra	Förbättrad psykisk hälsa hos kommunens äldre
Identifiera personer med psykisk ohälsa och personer som riskerar/befinner sig i missbruk, samt erbjuda (slussa vidare till) både förebyggande och tidiga insatser	Jämställdhetspolitiska delmålen: Delmål 5: Jämställd hälsa Delmål 6: Mäns våld mot kvinnor ska upphöra	Högre grad av samordnat stöd till äldre personer som drabbas av psykisk ohälsa/ riskerar/befinner sig i missbruk, vilket ökar möjligheten för att insatserna får bättre effekt för målgruppen.
Identifiera personer som är utsatta för våld i nära relation, samt erbjuda (slussa vidare till) både förebyggande och tidiga insatser	Handlingsplan mot våld i nära relationer (KF 2016) Jämställdhetspolitiska delmålen: Delmål 5: Jämställd hälsa Delmål 6: Mäns våld mot kvinnor ska upphöra	Högre grad av samordnat stöd till äldre personer är utsatta för våld i nära relation, vilket ökar möjligheten för att insatserna får bättre effekt för målgruppen.
Erbjuda HBTQ-utbildning till nämndens medarbetare	Psykisk hälsa Länsgemensam handlingsplan 2019 Jämställdhetspolitiska delmålen: Delmål 5: Jämställd hälsa	Ökade kunskaper kring HBTQ och äldre bland nämndens medarbetare.
Genomföra HBTQ-diplomering av träffpunkterna (egen regi)	Psykisk hälsa Länsgemensam handlingsplan 2019 Jämställdhetspolitiska delmålen: Delmål 5: Jämställd hälsa	Ökade kunskaper kring HBTQ och äldre bland nämndens medarbetare.
Fortsätta implementera det förebyggande arbetet för äldres munhälsa		Reducerad risk för undernäring och sjukdomar i munnen. Ökad livskvalitet för den enskilde.

Uppföljning
Rapportering genom Närvårdssamverkan Uppsalas verksamhetsberättelse i samband med årsbokslut.

Uppdrag: Öka kännedomen och medvetenheten om barns rättigheter genom att genomföra ett kompetenslyft om barnrätt inom kommunens verksamheter.

Äldrenämnden avstår från åtgärder eftersom uppdraget faller utanför nämndens ansvarsområde.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål 5

Uppsalas invånare ska ha bostad och arbete

Uppdrag: I större utsträckning använda kommunens egna sysselsättnings- och arbetsmarknadsverksamheter för intern service

Kommunen bedriver egna sysselsättnings- och arbetsmarknadsverksamheter i syfte att erbjuda personer sysselsättning som annars riskerar att stå utanför arbetsmarknaden. För att stödja detta avser äldrenämnden i samverkan med omsorgsnämnden fortsatt identifiera områden inom den interna servicen som är lämpliga för daglig verksamhet, såsom fika, luncharrangemang och intern posthantering.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Undersöka lämpliga arbetsuppgifter inom intern service för personer inom kommunens dagliga verksamhet (Gäller endast egen regin)	Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning (KF 2016) Delmål arbete och sysselsättning	Fler personer inom kommunen dagliga verksamheter erbjuds arbete/sysselsättning inom ramen för intern service inom egen regins verksamheter.

Uppföljning
Rapportering vid årsbokslut av hur många personer som haft arbetsuppgifter inom egen regin inom ramen för kommunens dagliga verksamhet.

UTKAST

Uppdrag: Utveckla utbudet av bostäder för äldre genom att verka för fler seniorbostäder med gemensamhetslokaler och moderna servicehus. (ÄLN, KS och PBN))

Det finns äldre, främst med låga inkomster, som är i en svår situation på bostadsmarknaden. Stora inlåsningseffekter på bostadsmarknaden skapar även hinder för äldre att byta boende till något mindre och mer tillgängligt. I Uppsala finns främst en brist på just mindre och billiga hyresrätter. Detta drabbar inte minst äldre som önskar flytta till en mindre, mer tillgänglig lägenhet med små underhållsbehov. Allra mest drabbade är ensamstående äldre kvinnor, som generellt har lägre inkomster och utgör en större andel av ensamhushållen än äldre män.

Det behövs därför fler olika boendelösningar och nya boendeformer som motsvarar behoven. För äldre personer behöver perspektiven vidgas till att gälla hela boendekedjan. Det vill säga allt från tillgänglighet i ordinarie bostäder, mellanboendeformer (seniorbostäder, trygghetsboenden och moderna servicehus) till utformning av vård- och omsorgsboenden.

En del av behovet av sådana bostäder kan fyllas av s.k. mellanboendeformer, som moderna servicehus, trygghets- och seniorbostäder. Trygghetsbostäder och seniorbostäder är samtidigt boendeformer som erbjuds på den öppna marknaden. Utbudet av dessa boendeformer är idag begränsat, det gäller i synnerhet trygghetsbostäder. Det finns även begränsat med information om hur utbudet och efterfrågan på dessa boendeformer ser ut i olika områden i kommunen.

Äldrenämnden har för närvarande inte bostadsförsörjningsansvaret för äldre i mellanboendeformer, men ska vara en aktör som genom samverkan och information bidrar till att skapa förutsättningar för ett större utbud av exempelvis trygghets- och seniorbostäder. Nämnden ska också kontinuerligt bevaka och sprida information om möjligheter till stöd för tillskapande av sådana bostäder. Äldrenämnden kan även bevilja subvention till värdinna och gemensamhetslokal i anslutning till trygghetsbostäder och därigenom stimulera denna boendeform.

Kommunstyrelsen antog den 12 december 2018 ”Bostads- och Lokalförsörjningsplan för vård och omsorg 2019 till och med 2021 med utblick mot 2030”. Planen innefattar ett flertal åtgärder/utredningsåtgärder till äldreförvaltningen och stadsbyggnadsförvaltningen gällande olika typer av mellanboendeformer.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Ta fram planeringsunderlag, utveckla och samverka med andra aktörer kring utbud och behov av alternativa boendeformer för äldre, främst s.k. mellanboendeformer som trygghets- och seniorbostäder samt moderna servicehus.	Bostads- och lokalförsörjningsplan för vård och omsorg 2019 till och med 2021 med utblick mot 2030 Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning (KF 2016) Mål Bostad Handlingsplan bostad för alla	Ökat utbud av alternativa boendeformer för äldre, främst s.k. mellanboendeformer som trygghets- och seniorbostäder samt moderna servicehus Öka livskvalitet och ett mer självständigt liv för den enskilde
Se över regelverk och praxis samt subventioner till trygghetsbostäder	Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning (KF 2016) Mål Bostad	Ökat utbud av trygghetsbostäder i kommunen.

Indikatorer

Rapportering vid årsbokslut av antal trygghetsbostäder och seniorbostäder[6]

	Nuvärde	Jämför-värde	Mål-sättning	Trend
Antal trygghetsbostäder i Uppsala kommun	337	-	öka	→
Antal seniorlägenheter i Uppsala kommun	1 211	-	öka	→

[6] För seniorlägenheter finns ingen samlad statistik över antalet lägenheter vilket gör att denna indikator ska tolkas med viss försiktighet.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål 7

Uppsala ska vara en äldrevänlig kommun och invånare med funktionsnedsättning ska uppleva trygghet, frihet och tillgänglighet

Uppdrag: I syfte att skapa fler träffpunkter och möjlighet till anpassad friskvård utreda villkor samt finansiering för möjliga partnerskap med det civila samhället och näringslivet. (KS, ÄLN, SCN, OSN och IFN)

För att kunna tillgodose medborgarnas framtida behov av vård och omsorg krävs ett långsiktigt förebyggande arbete. Därigenom kan också behovet av mer omfattande vård- och omsorgsinsatser minska. Trots besparingskrav behöver de långsiktiga förebyggande och tidiga insatserna därför prioriteras.

De förebyggande och tidiga insatserna behöver i högre grad nå de äldre där behovet av dessa insatser är som störst. Genom detta kan både effekterna i form av ökad livskvalitet och förbättrad folkhälsa, samt en hållbar ekonomisk utveckling för kommunen maximeras.

Behov finns av ökade kunskaper om hur insatser och aktiviteter bäst kan utformas och stödjas för att i så stor utsträckning som möjligt bidra till en förbättrad folkhälsa för kommunens äldre. I den utredning som nu genomförs inom nämndens öppna förebyggande insatser samlas kunskapsunderlag in, för framtida prioriteringar inom området.

Ökad tillgänglighet till anpassad friskvård och fler mötesplatser kan fungera som ett komplement till nämndens ordinarie verksamhet inom öppna förebyggande insatser. Det gäller både insatser för ökad fysisk aktivitet och social samvaro. Arbete har påbörjats med att utveckla samverkan med andra kommunala nämnder, idrottsrörelsen och andra aktörer inom civilsamhället.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Slutföra utredning inom öppna förebyggande insatser och genomföra åtgärder enligt resultatet.		Ökade kunskaper om, och bättre beslutsunderlag för, vilka insatser/aktiviteter inom det öppna förebyggande området som nämnden bör prioritera och hur dessa bör fördelas utifrån geografi, demografi och socioekonomi. Intern verksamhetsutveckling inom området öppna förebyggande.
Samverka med och stödja civilsamhället och andra kommunala nämnder för förbättrad folkhälsa bland äldre inom de områden där de största behoven/möjligheterna för detta finns	Idrotts- och fritidspolitiskt program (KF 2015) Lokal överenskommelse med föreningslivet (KF 2018)	Ökat utbud av hälsofrämjande aktiviteter för äldre

I samverkan med idrotts- och fritidsnämnden utreda hur en förbättrad och anpassad friskvård för äldrenämndens målgrupp kan möjliggöras.	Idrotts- och fritidspolitiskt program (KF 2015) Lokal överenskommelse med föreningslivet (KF 2018)	Ökat utbud av hälsofrämjande aktiviteter för äldre
Utveckla samverkansmöjligheter mellan äldrenämnden/ äldreförvaltningen och idrottsrörelsen för ökad folkhälsa för målgruppen	Idrotts- och fritidspolitiskt program (KF 2015) Lokal överenskommelse med föreningslivet (KF 2018)	Ökat utbud av hälsofrämjande aktiviteter för äldre Ökad samverkan mellan nämnd/förvaltning och idrottsrörelsen.

Uppföljning

Rapportering vid årsbokslut om status för samverkansarbetet för anpassad friskvård.

Uppdrag: Öka möjligheten till inflytande och egenmakt så att stöd och insatser bättre motsvarar behoven. (ÄLN, OSN, SCN och ÖFN)

Individens möjlighet till inflytande och egenmakt ska stärkas inom nämndens verksamheter. Personens och det sociala nätverkets resurser ska tas till vara och möjligheten till att få stöd i hemmet ska stödjas och utvecklas. Att värna individens självständighet och i högre grad erbjuda flexibla insatslösningar i närmiljön innebär både ökad kvalitet i tjänsterna och en positiv ekonomisk effekt. Individen får möjlighet att stärka sina egna resurser avseende genomförande av aktiviteter och delaktighet. Individens delaktighet stärks i utredning, planering och genomförande av insats samt i uppföljning av beslutad insats. Den enskilde ska inom ramen för detta i större utsträckning ges möjlighet att uttrycka och föra fram sina behov och önskemål.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Stärka individens delaktighet och inflytande i utredning, planering och genomförande av insats samt i uppföljning av beslutad insats		Upplevelse bland brukare av ökat inflytande och egenmakt

Indikatorer

Nedanstående indikatorer följs upp löpande via individuppföljningsblankett för hemtjänst och särskilt boende och rapporteras vid årsbokslut.

	Nuvärde	Jämför-värde	Mål-sättning	Trend
Brukar personalen fråga dig om hur du vill att hjälpen ska utföras (2018) (andel som svarar ja, hemtjänst)	Totalt 61 Kvinnor 61 Män 58		öka	-
Brukar personalen fråga dig om hur du vill att hjälpen ska utföras (2018) (andel som svarar ja särskilt boende)	Totalt 62 Kvinnor 67 Män 32		öka	-

Uppdrag: Inleda arbete med Region Uppsala för införande av ett lokalt seniorkort. (KS och ÄLN)

Under våren 2017 genomfördes en baslinjemätning genom sammanlagt 15 rundabordskonferenser där äldre kommuninvånare i 14 av kommunens delområden fick rösta och ge sin syn på Uppsalas äldrevänlighet utifrån åtta fokusområden baserade på WHO:s guide för äldrevänlighet. Behov av förbättrings- och utvecklingsarbete inom framför allt fem områden identifierades, kollektivtrafiken var ett av dessa områden.

I en äldrevänlig kommun behöver äldres oberoende stärkas och möjligheterna vara goda att delta i aktiviteter och i kultur- och samhällslivet. De ekonomiska förutsättningarna för äldre skiljer sig åt, där män och äldre under 80 år generellt har högre inkomster än kvinnor och äldre över 80 år. Lägre kostnader i kollektivtrafiken ökar möjligheterna för ekonomiskt utsatta äldre att i högre grad vara aktiva utanför hemma och kan även ge hälsofrämjande effekter för den enskilde.

För kollektivtrafiken ansvarar Region Uppsala och äldrenämnden kan inte på egen hand påverka priserna. Uppdraget ligger därför i huvudsak utanför äldrenämndens kontroll, men nämnden kan bistå Region Uppsala och kommunstyrelsen i arbetet.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Inom ramen för arbetet med en äldrevänlig kommun, i samverkan med kommunstyrelsen och Region Uppsala, inleda arbete för införande av ett lokalt seniorkort		Lägre kostnader för äldre i kollektivtrafiken. En äldrevänligare kommun

Uppföljning
Rapportering vid årsbokslut om status för arbetet med införande av lokalt seniorkort.

Uppdrag: Se över möjligheten att utöka förenklad biståndsbedömning inom vissa verksamheter för äldre. (ÄLN)
Genom ett enklare sätt att bevilja insatser inom äldreomsorg kan generella hemtjänstinsatser tillgängliggöras på ett enklare sätt och bidra till att minska och skjuta upp behovet av mer omfattande äldreomsorg. Äldre personer kan ges större utrymme för självbestämmande och delaktighet i hur insatserna praktiskt ska genomföras.

Ett mindre resurskrävande inledande utredningsarbete ger utrymme för uppföljning av upplevd kvalitet, nöjdhet och effektivitet i utförandet av insatser.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Utreda och ta ställning till införande av förenklad biståndsbedömning inom hemvården.		Ökad rätt till självbestämmande och delaktighet, genom att brukaren kan välja mellan insatser som erbjuds samt hur de praktiskt ska genomföras Frigörande av medarbetarresurser till förmån för uppföljning av brukares upplevelse av kvalitet, nöjdhet och delaktighet i utförandet av insatser inom äldreomsorg.

Uppföljning

Rapportering vid årsbokslut om status för utredning/införande av förenklad biståndsbedömning inom hemvården.

Indikatorer

Nedanstående indikator följs upp löpande via individuppföljningsblankett för hemtjänst och rapporteras vid årsbokslut.

	Nuvärde	Jämför-värde	Mål-sättning	Trend
Brukar personalen fråga dig om hur du vill att hjälpen ska utföras (2018) (andel som svarar ja, hemtjänst)	Totalt 61 Kvinnor 61 Män 58		öka	-

Uppdrag: Motverka det digitala utanförskapet hos äldre genom stödinsatser och att wi-fi blir norm på vård- och omsorgsboenden. (KS och ÄLN)

Ca 500 000 svenskar använder aldrig internet. De allra flesta av dessa är äldre, exempelvis så är andelen som aldrig använder internet 42 procent i åldersgruppen 76 år och äldre. [7] Samhällstjänster blir i allt högre grad digitala och det är inte alltid så att andra alternativ erbjuds. Äldre som inte har erfarenhet och praktiska kunskaper i internetanvändning riskerar därför att drabbas av ett digitalt utanförskap. Digitala stödinsatser för äldre erbjuds i dagsläget framför allt av föreningar. Fortsatt samverkan med civilsamhället och andra öppna förebyggande insatser kommer att behövas för att öka den digitala inkluderingen.

Tillgången till internet varierar mellan kommunens olika vård- och omsorgsboenden och ambitionen är att andelen vård- och omsorgsboenden som erbjuder wi-fi ska öka. Äldrenämnden kommer i samverkan med kommunstyrelsen att utreda hur denna utbyggnad kan genomföras.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Stödja och samverka med civilsamhället och andra kommunala nämnder när det gäller digitala stödinsatser		Minskat digitalt utanförskap Ökad delaktighet och inkludering Stärkt oberoende för den enskilde
Utreda hur andelen vård- och omsorgsboenden som erbjuder wi-fi för boende och besökare kan öka		Minskat digitalt utanförskap Ökad delaktighet och inkludering Stärkt oberoende för den enskilde

Indikatorer	Nuvärde	Jämför-värde	Mål-sättning	Trend
Andel boendeplatser i särskilt boende där den äldre har möjlighet till internetuppkoppling i det egna rummet/lägenheten, Kommunens kvalitet i korthet (KKiK)[8] (2017)	44		öka	↘

[7] Svenskarna och internet, 2018

[8] Avser möjligheten till internettillgång utan att den boende behöver teckna eget avtal.

Uppdrag: Skapa trygg och säker hemgång för utskrivningsklara i samarbete med Region Uppsala. (ÄLN och OSN)

Hög patientsäkerhet är ett grundläggande krav och en kvalitetsfråga. Patienter som har kontakt med äldrenämndens medarbetare ska känna sig trygga och säkra. Medarbetare ska kunna utföra sitt arbete med rätt förutsättningar och metoder så att en säker vård och omsorg kan ges.

Inom äldrenämnden pågår arbete med att skapa en hållbar och effektiv hälso- och sjukvård, både internt och externt. Genom äldrenämndens deltagande i HSVO (hälsa, stöd, vård och omsorg) och förvaltningens deltagande i tjänstemannaledning HSVO säkras möjligheterna till förbättrad patientsäkerhet, samt ett effektivt användande av nämndens resurser.

Vård och omsorg ska vara hälsofrämjande, stödjande, förebyggande, effektiv och samordnad utifrån individen behov oavsett boendeform och insats. Personer ska känna sig delaktiga och trygga i hela vårdkedjan och särskilt i samband med utskrivning från sluten vård. Under 2019 fortgår arbetet med att anpassa vårdprocessen i enlighet med lag (2017:612) om samverkan vid utskrivning från sluten hälso- och sjukvård.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
I samverkan ta fram en lokal handlingsplan mellan Uppsala kommun och Region Uppsala, för driva utvecklingen i enlighet med "Effektiv och nära vård 2030"	Verksamhetsplan 2019 Närvårdssamverkan Uppsala	Gemensam målbild för arbetet med omställningen till en nära vård, i samspel med sjukhusvård, primärvård och kommunala insatser i ett nätverk utgående från individens samlade behov.
Fortsätta arbetet med att anpassa vårdprocessen i enlighet med lag (2017:612) om samverkan vid utskrivning från sluten hälso- och sjukvård	Verksamhetsplan 2019 Närvårdssamverkan Uppsala	Förutsättningar för individen att stärka sina egna resurser och funktionsförmåga för ökad självständighet. Genom ökad trygghet, förbättrad funktionsförmåga och ökad självständighet minska behov av omfattande insatser och korttidsvård samt motverka återinläggningar i slutenvården

Uppföljning
Rapportering genom Närvårdssamverkan Uppsalas verksamhetsberättelse i samband med årsbokslut.

Uppdrag: Verka för en gemensam digital journal i samverkan med Region Uppsala. (ÄLN och OMN)

Den ökande rörligheten i samhället, införande av vårdval och en större specialisering inom vården har starkt bidragit till ett ökat behov av informationsdelning för att kunna bedriva en effektiv och säker vård. Vårddokumentationen spelar därför en central roll både i det löpande vårdarbetet kring patienten och för uppföljning och kvalitetsutveckling. Dokumentationen har också fått en större roll för patientens egen delaktighet och medverkan genom att journalinformation är direkt tillgänglig för patienten via e-tjänster.

Nationell patientöversikt, NPÖ, är det första gemensamma IT-stödet i Sverige som bygger på de möjligheter till sammanhållen journalföring som ges i Patientdatalagen. Denna möjliggör att behörig vårdpersonal med patientens samtycke kan ta del av journalinformation som registrerats hos andra regioner, kommuner eller privata vårdgivare. Sammanhållen journalföring införs successivt i Sverige.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Se över möjligheten till sammanhållen journal för legitimerad personal.		En integrerad, sömlös vårdkedja som ger en ökad patientsäkerhet. Ökad effektivitet genom minskat dubbelarbete, förbättrad samplanering och samordning.

Uppföljning
Rapportering om arbete och implementering av sammanhållen journalföring i samband med årsbokslut.

Uppdrag: Förbättra äldres livskvalitet genom att säkerställa en god måltidsmiljö, när måltider ingår i omsorgen, samt stärka brukarnas inflytande över måltidsituationen. (ÄLN)

Måltiderna i äldreomsorgen ska utformas utifrån den äldres behov och önskemål och är en grundläggande del av omvårdnaden av de äldre. Goda måltider är även en viktig byggsten för en jämlik hälsa och ett gott liv. I råden "Bra måltider i äldreomsorgen"[9] framhålls följande fem framgångsfaktorer för bra måltider:

- Individanpassning
- Kunskap och kompetens
- Helhetssyn på måltidskvalitet
- God samverkan mellan yrkesgrupper
- Ständig utveckling och utvärdering av måltidsverksamheten

Äldrenämndens styrdokument för mat och måltider utgörs av "Riktlinjer för mat- måltider- och nutrition inom äldreomsorgen i Uppsala kommun". Riktlinjerna kommer att revideras under 2019 med målet att stärka inflytandet och förbättra måltidsmiljön hos brukarna.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Se över och revidera äldrenämndens "Riktlinjer för mat- måltider- och nutrition inom äldreomsorgen i Uppsala kommun"		Stärkt inflytande hos brukarna över måltidssituationen Förbättrad måltidsmiljö hos brukarna

Indikatorer

Uppföljning: Nedanstående indikatorer följs upp löpande via individuppföljningsblankett särskilt boende och rapporteras vid årsbokslut.

Indikatorer	Nuvärde	Jämför-värde	Mål-sättning	Trend
Andel som upplever att måltidsmiljön är lugn och trivsam andel som svarat ja (särskilt boende) 2018 (Indikator följs upp löpande via individuppföljningsblankett särskilt boende och rapporteras vid årsbokslut.)	Totalt 66 Kvinnor 75 Män 33	-	öka	-
Brukarbedömning särskilt boende, måltidsmiljö, andel mycket bra och ganska bra (2018) (Socialstyrelsens öppna jämförelser)	Totalt 67 Kvinnor 67 Män 68	67 (R9)	öka	→

[9] Bra måltider i äldreomsorgen, Råd för ordinära och särskilda boenden-hemtjänst och äldreboenden 2018

Uppdrag: Utred seniorluncher på skolor och privata restauranger. (ÄLN)
De kommunalt drivna seniorrestaurangerna finns på flera platser i Uppsala och erbjuder näringsriktig och subventionerad kost till kommunens äldre. För många deltagare på seniorrestaurangerna är även den sociala samvaron ett viktigt inslag.

Samlokalisering och samutnyttjande av lokaler är en viktig del i nämndens kontinuerliga arbete för att effektivisera användningen av kommunens resurser. I detta kan skolor och privata restauranger vara ett komplement till äldrenämndens egna lokaler. Samlokalisering och samutnyttjande av skolor kan även möjliggöra generationsöverskridande möten.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Utreda möjligheterna att införa seniorluncher på skolor och privata restauranger.		Minskade kostnader Möjliggörande av möten över generationsgränserna.

Uppföljning
Rapportering om utredningens resultat och åtgärder i samband med årsbokslut.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål 8

Uppsalas invånare och organisationer och näringsliv ska vara delaktiga i att utforma samhället

Uppdrag: Fortsatta medborgardialoger för att tillsammans med invånare göra Uppsala till en äldrevänlig kommun. (ÄLN)

Äldrenämnden kommer under år 2019 att fortsätta medborgardialogen inom ramen för Äldrevänlig kommun. Medborgardialogerna kommer att integreras med arbetet med att implementera handlingsplanen inom projektet. Dialog och samverkan kommer även att utvecklas med föreningslivet inom nämndens ansvarsområde.

Det ska vara tydligt hur deltagarnas engagemang bidragit i beslutsfattandet för att deltagarna ska uppleva medborgardialogen som meningsfull. Det kan också vara lämpligt att återkoppla till en bredare krets av allmänheten för att förklara hur synpunkter och idéer från invånare har varit del av beslutsunderlaget. Genom att utforma dialogen rätt utifrån vilken grad av påverkan som är möjlig skapas rätt förväntan bland invånarna. Det leder till ökat förtroende för processen och större engagemang för att delta. Finns otydligheter om vilken form av delaktighet som erbjuds är risken stor att felaktiga förväntningar väcks, vilket ofta leder till frustration och besvikelse. Då finns även en risk för att medborgardialogen istället för att främja demokratiskt deltagande får motsatt effekt.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Inom ramen för den lokala överenskommelsen och äldrevänlig kommun utveckla samverkan och dialog med föreningslivet när det gäller åldersgruppen 60 år och äldre	Lokal överenskommelse mellan kommunen och föreningslivet (KF 2018)	Ökad samverkan mellan föreningslivet och nämnd/förvaltning.
Skapa förutsättningar för äldre personer att engagera sig i föreningslivet/civilsamhället	Lokal överenskommelse mellan kommunen och föreningslivet (KF 2018)	Ökad delaktighet i föreningslivet hos målgruppen.
Genomföra medborgardialoger årligen enligt handlingsplan för äldrevänlig kommun.	Riktlinje för medborgardialog (KS 2017) Lokal överenskommelse mellan kommunen och föreningslivet (KF 2018)	Ökad delaktighet hos målgruppen.

Uppföljning
Rapportering vid årsbokslut om medborgardialog inom ramen för arbetet med äldrevänlig kommun

Uppdrag: Ta fram en informationshanteringsplan som utifrån verksamheternas processer stödjer en effektiv, rättsäker och digital informationshantering.

Informationshanteringsplanens syfte är att klassificera, kvalitetssäkra och underlätta hanteringen av kommunens information och handlingar, från det att de inkommer och upprättas tills det att de arkiveras eller gallras. Under 2018 har en ny lagstiftning (GDPR) införts på området och det är viktigt att nämnden tar ställning till hur den kan komma att påverka den informationshantering som sker i omsorgsarbetet.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Ta fram en informationshanteringsplan som utifrån verksamheternas processer stödjer en effektiv, rättssäker och digital informationshantering.		En mer effektiv, rättsäker och digital informationshantering

Uppföljning
Rapportering per årsbokslut om status för informationshanteringsplanens framtagande och implementering.

UTKAST

Kommunfullmäktiges inriktningsmål 9

Uppsala kommuns medarbetare ska ha bra arbetsvillkor och kan med hög kompetens möta Uppsala

Kommungemensamt nämndmål: Nämndmål N9.1:
Kommunen ska ha ett hållbart och hälsofrämjande arbetsliv. Alla medarbetare ska ges förutsättningar för att ta eget ansvar för sin arbetsmiljö. Medledarskap är förutsättningen för att alla ska kunna göra skillnad, arbeta tillsammans och välkomna nyskapande.

Med ett ökat ärendetryck, begränsade resurser och höga krav på kvalitet i verksamheten finns en risk att den arbetsrelaterade ohälsan ökar och att arbetsmiljöarbetet blir mer reagerande än förebyggande. Kommunens arbetsmiljöarbete ska i första hand vara hälsofrämjande och förebyggande. Antalet medarbetare med upprepad korttidssjukfrånvaro ska minska.
God organisatorisk, social och fysisk arbetsmiljö utvecklas genom en löpande dialog mellan chefer och medarbetare Alla medarbetare är medledare när det kommer till sin egen arbetsmiljö och arbetssituation. Medledarskap står för det ansvar för arbetsmiljö och arbetssituation som varje medarbetare, oavsett roll, har. En god och fungerande arbetsmiljö för alla är en förutsättning för en fungerande verksamhet.

Nämnder och förvaltningar ska regelbundet följa upp arbetsmiljön och arbetsmiljöarbetet i verksamheten. Strukturella, organisatoriska och kunskapsmässiga förutsättningar ska alltid granskas. Syftet är att successivt förbättra möjligheterna för chefer att ta det ansvar för verksamhet, ekonomi, personal och arbetsmiljö som åligger dem. Dialogen mellan olika chefsnivåer är lika viktig som dialogen mellan chefer och medarbetare. Delegationsordning och fördelning av arbetsmiljöuppgifter måste matcha varandra. Chefens möjlighet att fullgöra de arbetsmiljöuppgifter hen är ålagd måste åtföljas av tillräckliga befogenheter och resurser. Om en chef inte kan lösa en arbetsmiljöfråga, måste returneringen fungera väl.

Systematik och väl fungerande rutiner är en garant för att kommunen ska kunna säkerställa en god organisatorisk, social och fysisk arbetsmiljö för alla chefer och medarbetare. Respektive nämnd och förvaltning ansvarar för att säkerställa att det systematiska arbetsmiljöarbetet bedrivs och följs upp enligt beslutad fördelning och arbetssätt.

Kommunstyrelsen har en särskild tillsynsplikt för kommunens arbetsmiljö. Därför kommer styrelsen särskilt följa upprepad kortidssjukfrånvaro, hållbart medarbetarengagemang samt arbetsskador på kommunövergripande nivå under perioden.

Den mycket kraftiga ökningen av antalet invånare som är över 80 år till 2030 kräver en utökning inom alla delar av äldreomsorgen. Äldreförvaltningens kompetensförsörjningsplan innefattar aktiviteter för att nå, attrahera och utveckla den kompetens som krävs inom förvaltningen. Genom en god kompetensförsörjning samt utvecklade dialogformer mellan chef, medarbetare och personalorganisationer säkras även ett hållbart och hälsofrämjande arbetsliv.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Implementera nya samverkansavtalet		Utvecklad dialog mellan arbetsgivare och personalorganisationer Ökad grad av medledarskap
Utveckla dialogformer mellan chef och medarbetare		Ökad grad av medledarskap

Indikatorer	Nuvärde			Jämför-värde	Mål-sättning	Trend
	Totalt	Kvinnor	Män			
Hållbart medarbetarindex (HME), 2018	73	73	75	-	77	↘

UTKAST

Kommungemensamt nämndmål: Ett kulturbärande ledar- och medarbetarskap möjliggör verksamhetsutveckling och medledarskap och allas del i att göra skillnad, arbeta tillsammans och välkomna nyskapande

I en utmanande omvärld med stort förändringstryck, som exempelvis demografiska förändringar, kvalitetskrav och ekonomiska förutsättningar, blir det allt viktigare att ställa om, förändra och utveckla den kommunala verksamheten. Med dessa utmaningar är ledares och medarbetares förmåga och förutsättningar för att leda och visa medledarskap för förbättring, nyskapande och förändring avgörande framgångsfaktorer. För att våra ledare och medarbetare ska lyckas i sina uppdrag måste grundläggande organisatoriska och strukturella förutsättningar vara på plats. Dessa förutsättningar utgör grunden för att alla ska kunna driva dagliga förbättringar och utveckla verksamheten i dialog.

Ledarskapet baseras på förtroende, tillit och medskapande där förväntade ledarbeteenden bygger på vår gemensamma värdegrund. En rimlig omfattning på chefens uppdrag är avgörande för att chefer ska uppleva att de har ett hållbart arbetsliv och ett attraktivt uppdrag. Chefsuppdraget ska vara tydligt vad gäller ansvar, mandat och villkor.

Kommunen ska arbeta långsiktigt och strukturerat med chefs- och ledarutveckling och ha tydliga processer för ersättarplanering, rekrytering av chefer och karriäromställning för chefer och ledare. Introduktionen av nya chefer har hög kvalitet och leder till fortsatt utveckling med individuella utvecklingsplaner.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Se över chefs- och ledaruppdragets ansvar och omfattning.		Ett rimligt och hanterbart chefs- och ledaruppdrag.

Indikatorer

	Nuvärde			Jämför-värde	Mål-sättning	Trend
	Totalt	Kvinnor	Män			
Hållbart medarbetarindex, delindex motivation (chefer) 2018	79	-	-	-	-	↗

Uppdrag: Införa obligatorisk språkundervisning för anställda med behov av det inom vård och omsorg. (OSN ÄLN och AMN)

Äldrenämnden ska erbjuda en god och säker vård och omsorg, där en hållbar arbetsmiljö för samtliga medarbetare säkerställs. För att möta kunna möta brukarens behov och dokumentera omsorgen på ett bra sätt behöver medarbetare ha tillräckligt goda språkkunskaper. Detta är också nödvändigt för att säkerställa en trygg och god arbetsmiljö för den enskilde medarbetaren och motverka ökad sjukfrånvaro.

Äldrenämnden kommer att samverka med arbetsmarknadsnämnden i framtagande av en plan för språkundervisningens genomförande. Dessutom fortgår de språkstödjande insatserna för nämndens medarbetare. Kompletterande frivilliginsatser för ökade språkkunskaper kan även ske inom ramen för civilsamhället, exempelvis inom studieförbundsverksamhet.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Undersöka och identifiera behovet av språkundervisning/språkstödjande insatser för nämndens medarbetare		Kunskapsunderlag för vidtagande av åtgärder för ökad språkkompetens bland nämndens medarbetare
I samverkan med arbetsmarknadsnämnden ta fram en plan för språkundervisningens genomförande		Ökade språkkunskaper bland nämndens medarbetare

Uppföljning
Rapportering per årsbokslut om status för framtagande av plan för språkundervisning.

Uppdrag: Intensifiera arbetet med att åtgärda strukturella skillnader på grund av kön.
För att säkerställa att nämndens medarbetare behandlas jämställt och har likvärdiga möjligheter behöver strukturella skillnader i arbetsmiljö kartläggas, såväl inom äldrenämndens organisation som mellan äldrenämnden och andra delar av kommunen.

Exempel på en möjlig kartläggning inom äldrenämndens organisation skulle kunna vara att undersöka om kvinnor och män behandlas olika inom vård- och omsorgsyrket och om förväntningar på medarbetarna skiljer sig åt utifrån kön.

En kommunövergripande kartläggning av skillnader mellan äldrenämnden och andra delar av kommunen skulle exempelvis kunna undersöka skillnader i organisatoriska och sociala förutsättningar utifrån kön, såsom arbetsredskap, arbetskläder, arbetstider, karriärmöjligheter, antal medarbetare per chef, samt chefs tillgång till stödfunktioner.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Kartlägga strukturella skillnader i arbetsmiljö på grund av kön bland nämndens medarbetare		Ökade kunskaper för vidare åtgärder för att minska ojämställdhet.

Uppföljning
Rapportering per årsbokslut om resultatet av kartläggningen.

Uppdrag: Identifiera riskgrupper för psykosocial sjukfrånvaro och utifrån det stärka arbetet med hälsofrämjande arbetssätt och hållbar arbetsmiljö för att minska sjukfrånvaro och upplevd negativ stress. (KS, ÄLN, OSN och UBN)

Kommunen ska ha ett hållbart och hälsofrämjande arbetsliv. Utgångspunkten är att kommunens arbetsmiljöarbete i första hand ska vara förebyggande och inte reaktivt. Antalet medarbetare med upprepad korttidssjukfrånvaro ska minska.

På övergripande nivå har sjukfrånvaron inom äldreförvaltningen sjunkit under 2016 och 2017, däremot har en viss ökning skett under det senaste året. Sjukfrånvarotalen uppvisar stora skillnader, exempelvis mellan kvinnor och män och mellan olika enheter på förvaltningen. Analyser behöver därför göras på enhetsnivå och utifrån ett jämställdhetsperspektiv för att möjliggöra vidtagande av åtgärder för minskad sjukfrånvaro och upplevd negativ stress.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Undersöka och genomföra analyser av förekomst av sjukfrånvaro och upplevd negativ stress bland nämndens medarbetare.		Förbättrat kunskapsunderlag för vidtagande av åtgärder för minskad sjukfrånvaro och upplevd negativ stress.

Indikatorer

	Nuvärde			Jämför-värde	Mål-sättning	Trend
	Totalt	Kvinnor	Män			
Korttidssjukfrånvaro % nämndens medarbetare jan-nov 2018	3,56	3,71	3,06	-	2,8	↗
Långtidssjukfrånvaro % nämndens medarbetare jan-nov 2018	4,52	5,30	1,75	-	-	↗
Hållbart medarbetarindex (HME), 2018	73	73	75	-	77	↘

Budget 2019

Nämndens driftbudget

Belopp i Tkr	Beslutad budget 2018	Utfall 2018	Budget 2019
Taxor och avgifter	126 368	130 690	141 465
Statsbidrag	103 481	119 659	73 711
Övriga intäkter exkl. motpart K*	30 520	44 514	39 637
Övriga intäkter motpart K*	79 338	184 839	189 104
Summa intäkter	**339 707**	**479 702**	**443 916**
Lämnade bidrag och köp av huvudverksamhet	-766 272	-774 167	-759 721
Personalkostnader	-1 015 686	-988 143	-1 048 713
Lokalkostnader	-125 612	-217 511	-226 969
Övriga kostnader	-220 470	-302 231	-233 328
Avskrivningar	-4 584	-3 617	-4 195
Summa kostnader	**-2 132 623**	**-2 285 669**	**-2 272 925**
Finansiella intäkter	2	5	0
Finansiella kostnader	-299	-261	-332
Summa nettokostnader[1]	**-1 793 213**	**-1 806 222**	**-1 829 342**
Politisk verksamhet	1 369	1 369	1 362
Vård och omsorg	1 791 844	1 791 844	1 827 980
Summa kommunbidrag	**1 793 213**	**1 793 213**	**1 829 342**
Resultat	**0**	**-13 009**	**0**

1.Nämnders nettokostnader omfattar även finansiella kostnader och intäkter.

*Avser exklusive kommuninterna motparter.

Äldrenämnden ansvarar för service, vård och omsorg i ordinärt eller särskilt boende till personer 65 år och äldre, i de fall personerna har behov av sådana insatser. Nämnden arbetar främst utifrån socialtjänstlagen (SoL) och hälso- och sjukvårdslagen (HSL). Nämnden ansvarar även för öppna insatser och förebyggande verksamhet för personer 65 år och äldre. Budgetmässigt utgör särskilt boende den enskilt största verksamheten för nämnden följt av ordinärt boende.

Äldrenämndens tilldelade budgetram (kommunbidrag) för 2019 är 1 829 342 tkr vilket är 36 mnkr mer än budgetramen för 2018.

Budgetramen 2019 fördelar sig enligt nedan för nämndens verksamheter:

Politisk verksamhet: 1 362 tkr

Öppna insatser: 65 312 tkr

Ordinärt boende: 780 371 tkr

Särskilt boende: 982 297 tkr.

Inför 2019 har det skett en flytt av kommunbidrag mellan nämndens verksamheter. Från särskilt boende har 26 000 tkr flyttats till ordinärt boende (23 000 tkr) och öppna insatser (3 000 tkr). Detta på grund av en bedömd skevhet i fördelningen av kommunbidrag mellan verksamheterna då särskilt boende under flera år gått med stora överskott och ordinärt boende med stora underskott.

I budget finns en förväntad ökad intäkt på helårsbasis 2019 från en av nämndens större externa intäkter, taxor och avgifter mot brukare, på ca 11 mnkr (ökning med ca 10 mnkr 2018). Det härrör dels från förväntad ökad volym även 2019, dels att nämnden höjt en del taxor och avgifter mot brukare för 2019 vilka båda sammantaget väntas betinga denna intäktsökning.

Vidare kan från budgeten ovan konstateras att statsbidragen minskar markant 2019 vilket förklarar en större del av förändringen på raden Statsbidrag med utfallet 119 659 tkr 2018 mot budgeterade 73 711 tkr.

På kostnadssidan har avtal och ersättningar till utförare inom LOV ändrats inför och under 2018 och även inför 2019, både inom området särskilt boende och i hemtjänst/hemsjukvård, vilket väntas betinga lägre samlade kostnader under 2019, givet den volymökning som antagits, än om tidigare nivåer behållits. Detta tillsammans med att utbetalning av stimulansmedel (statsbidrag) till både externa utförare och egen regin minskar radikalt gör att kostnadsnivån i budget 2019 på raden ´Lämnade bidrag och köp av huvudverksamhet´ är samlat lägre än utfallet för 2018.

Nämnden har inför 2019 vidtagit en mängd resultatförstärkande åtgärder för att göra det möjligt att nå en budget i balans. I budgeten ovan finns en fortsatt förväntan om ökad volym inom flera av nämndens större verksamheter, däribland hemtjänst och hälso- och sjukvård. Därutöver väntas minskade momsintäkter och inga statliga stimulansmedel för 2019. Därför konstateras det finnas behov av ytterligare betydande resultatförstärkande åtgärder under innevarande år för att nå en budget i balans. Dessa åtgärder bedöms behöva omfatta flera av nämndens verksamheter.

Förvaltningen avser återkomma vid kommande nämndmöte med detaljerade förslag på de resultatförstärkande åtgärder för 2019 som anses behövas för att nå en budget i balans.

Nämndens investeringar

Mnkr	2019
Pågående	0,5
Nya objekt	5,6
Summa	**6,1**

UTKAST

Bilaga 1 Styrdokument

I denna bilaga finns en sammanställning av de politiskt beslutade planer och program som innehåller åtgärder riktade till äldrenämnden.

Landsbygdsprogram
Program för full delaktighet
Program för äldrevänlig kommun (under framtagande)
Kulturpolitiskt program (under revidering)
Miljö- och klimatprogram
Program och handlingsplan mot våld i nära relationer
Handlingsplan för att främja mänskliga rättigheter
Idrotts- och fritidspolitiska programmet
Lokal överenskommelse med föreningslivet

Bilaga 2 Uppföljningsplan

Se särskild bilaga.

Bilaga 3 Nämndens nyckeltal

Se respektive målområde och uppdrag i löptext för indikatorer och nyckeltal inom respektive område. I de fall nyckeltal eller indikator saknas så kan detta bero på att måluppfyllelsen inte låter sig fångas på det sättet. Uppföljningen och hanteringen av strategiska nyckeltal kommer att utvecklas vid äldrenämnden under 2019 och kompletterande information tillkommer under året.

Bilaga 4 Internkontrollplan

Se särskild bilaga.

UTKAST

Bilaga 2.

Uppsala KOMMUN

Uppföljningsplan Äldrenämnden 2018-19

En plan för äldrenämndens arbete kring uppföljning av genomförd verksamhet inom äldreomsorgen utifrån avtal och uppdrag under perioden 2018-19.

Antagen av äldrenämnden 2017-12-14.

Uppsala KOMMUN

Dokument-ID	Dokumentnamn	Fastställd av	Gäller från	Sida
	Uppföljningsplan Äldrenämnden 2018-19	Äldrenämnden	2018-01-01	2(10)
Diarienummer	Berörd verksamhet	Dokumentansvarig	Reviderad	
ÄLN	Äldrenämnden	Avdelningen för avtal och marknad		

Innehåll

Uppföljningsplan äldrenämnden i Uppsala kommun 2018-19 3

1. Bakgrund 4

1.1. Kommunfullmäktiges program för kommunalt finansierad verksamhet 4
1.2. Äldrenämndens program för kommunalt finansierad verksamhet 5
1.3. Nationell värdegrund samt äldrenämndens värdebegrepp 5

2. Äldrenämndens uppföljning av äldreomsorgens olika delar 6

2.1. Avtalsuppföljning 7
2.2. Ekonomisk uppföljning 7
2.3. Individuppföljning 8
2.4. Samordning av uppföljningens resultat och systematik i uppföljning 8
2.5. Avrapportering till nämnden och uppföljning av uppföljningen 9

3. Intern kontroll i uppföljningsarbetet 9

4. Relaterade dokument 10

Uppföljningsplan äldrenämnden i Uppsala kommun 2018-19

Denna uppföljningsplan syftar till att kortfattat beskriva uppföljningar som genomförs i syfte att säkerställa att leverantörer och egenregin lever upp till ställda krav i avtal och uppdrag. Uppföljningsplanen tar avstamp i nationella och kommunala riktlinjer och styrdokument.

Äldreomsorgen inom Uppsala kommun har sedan 90-talet drivits i samverkan med privata aktörer. För närvarande (årsskiftet 2016/2017) drivs närmare hälften av all hemvård och särskilda boenden av annan organisation än kommunens egenregiverksamhet. Med många samarbetspartners finns också fleråriga avtal vilka innebär att en mix av privata aktörer och egenregi kommer att vara aktuell för lång tid framöver.

Uppföljningsplanen beskriver en önskvärd utveckling för perioden 2018-19 och utgår från befintliga arbetssätt vad gäller uppföljningen inom tre delar: avtalsuppföljning, individuppföljning samt uppföljning av ekonomi och volym. Som komplement till denna handling har förvaltningen (se bilaga) rutiner och arbetssätt som syftar till att skapa en transparent och förutsägbar uppföljning av utförares verksamhet och som kan ligga till grund för bedömning av avtalsefterlevnaden.

På en övergripande nivå sker en aggregerad och återkommande uppföljning utifrån registerdata, med jämförelsetal kring volymer, kvalitet, ekonomiska utfall och motsvarande uppgifter från andra och liknande kommuner.

Inom äldreomsorgen i kommunen agerar tio utförare i särskilt boende, elva utförare i hemvård och en utförare i öppna förebyggande insatser. De är fördelade på 92 verksamheter varav 36 verksamheter inom särskilt boende, 30 verksamheter inom hemvård och 26 verksamheter inom öppna förebyggande.

De olika utförarna följs upp efter en årsplanering. Alla utförare inkluderas även om olika urval av verksamheter kan ske utifrån risk och väsentlighet. Prioritering i årsplaneringen görs i övrigt utifrån resultat och genomförande i tidigare uppföljningar, efter status på avtal samt synpunkter och klagomål. Utöver årsplaneringen sker även anpassad uppföljning utifrån specifika händelser, synpunkter, klagomål eller annan information som inkommit till äldrenämnden.

1. Bakgrund

Föreliggande uppföljningsplan utgår ifrån kommunfullmäktiges *program för kommunalt finansierad verksamhet* följt av *äldrenämndens program för kommunalt finansierad verksamhet* som antogs av nämnden i februari 2017. Förutom kommunfullmäktiges och nämndens mål och budget för innevarande år ingår även äldrenämndens värdebegrepp TITORB och Socialstyrelsens nationella värdegrund för äldreomsorgen som kriterier i uppföljningen.

1.1. Kommunfullmäktiges program för kommunalt finansierad verksamhet[1]

sammanfattning
Den kommunala verksamhetens mål och kommunens skyldighet att följa upp att verksamheten bedrivs i enlighet med målen är oberoende av om verksamheten utförs av kommunens egenregi eller av privata utförare. Uppsala kommuns program omfattar därför all kommunalt finansierad verksamhet, oavsett regi.

Programmet har fyra övergripande mål:

- *Demokratiskt genomslag*, med vilket avses att utförare aktivt bidrar till att kommunens mål uppfylls och att kommunens systemledare utvecklar samarbets- och dialogformer för att säkerställa att så sker.
- *Tydlighet för invånarna*, vilket innebär att även privata utförare tydligt visar att de arbetar på uppdrag av kommunen. Vidare att kommunen har tillräcklig insyn i utförarnas verksamhet för att ha möjlighet till ansvarsutkrävande och kunna informera invånarna på ett likvärdigt sätt.
- *Delaktighet för ökad effektivitet*, med vilket avses att verksamheter som är lyhörda och skapar stora värden för brukarna inom givna ekonomiska ramar är effektiva verksamheter. Centralt är därför att utveckla dialogen med brukarna, att värna ett handlingsutrymme i utförarledet samt att utveckla uppföljningen ur ett brukarperspektiv.
- *Kontinuitet och långsiktighet*, d.v.s att kommunen eftersträvar att skapa långsiktiga relationer med och stabila villkor för utförare av kommunalt finansierad verksamhet.

Varje nämnd ansvarar för uppföljning och kontroll av verksamheten inom sitt ansvarsområde. Utöver kommunens uppföljning ställs krav på att samtliga utförare har egna system för att säkerställa att brukare inom äldreomsorgen får sina behov tillgodosedda. Kommunen ska också följa upp att utförare har system för egenkontroll.

Uppföljningen i Uppsala kommun regleras även av Riktlinje för nämndernas och bolagsstyrelsernas verksamhetsplanering och uppföljning samt interna kontroll (KSN-

[1] Länk till dokumentet https://www.uppsala.se/contentassets/a943f6ba203e42fabad48c694d0d3630/10-program-for-kommunalt-finansierad-verksamhet.pdf

2016-1119) samt andra verksamhetsspecifika föreskrifter som exempelvis Socialstyrelsens föreskrifter kring ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete.

1.2. Äldrenämndens program för kommunalt finansierad verksamhet[2]

Sammanfattning
All kommunalt finansierad äldreomsorg ska följas upp på ett likvärdigt sätt, det vill säga oavsett driftsform. Genom uppföljningen kontrolleras att verksamheten bedrivs i enlighet med kommunens mål och riktlinjer samt att de arbetar med systematisk egenkontroll. Uppföljningen ska också tillhandahålla underlag för medborgares insyn samt utveckling och förbättring av verksamheten.

Äldrenämndens relationer till olika utförare regleras via avtal när det gäller privata utförare och i uppdragsbeskrivningar i förhållande till egenregin. Inom nämndens huvudsakliga verksamhetsområden, hemvård och vård- och omsorgsboenden, grundar sig både avtal och uppdragsbeskrivningar i de förfrågningsunderlag som finns inom respektive område.

När det gäller att säkerställa kommunens och allmänhetens möjlighet till insyn, framhåller programmet att krav ställs på utförare att:

- lämna det underlag kommunen begär inom den tidsram kommunen ger,
- svara på de frågor kommunen ställer inom den tidsram kommunen ger,
- delta i de undersökningar, t.ex. brukarundersökningar, som kommunen begär, samt att
- ta emot kommunen vid anmälda och oanmälda verksamhetsbesök.

Uppföljningen präglas av följande principer:

- Nyttan av uppföljningen ska överträffa kostnaderna för den, även om en strikt ekonomisk kalkyl inte kan tas fram.
- Uppföljningen ska utgå från tillförlitliga och dokumenterade underlag.
- Uppföljningen ska sträva efter att synliggöra och analysera skillnader och därmed upptäcka var det finns förbättringspotential.

I programmet redovisas även de avtalsformer som fanns samt fördelningen mellan avtalsområden för 2016.

1.3. Nationell värdegrund samt äldrenämndens värdebegrepp

Den nationella värdegrunden för äldreomsorgen gäller alla kommuner och verksamheter som utför äldreomsorg enligt socialtjänstlagen. Värdegrunden bygger på att socialtjänstens omsorg om äldre ska inriktas på att äldre personer får leva ett värdigt liv och känna välbefinnande. För att uppnå det behöver äldreomsorgen bland annat värna och respek-

---

[2] Länk till dokumentet
http://insidan.uppsala.se/Global/1_Insidan/Dokument/Mitt_kontor_Min_forvaltning/Namnder/%c3%84LN/%c3%84ldren%c3%a4mnden%202017/%c3%84ldren%c3%a4mnden/2017-02-16/8.%20%20Program%20f%c3%b6r%20kommunalt%20finansierad%20verksamhet%20%20REV.pdf

tera den enskilda personens rätt till privatliv och kroppslig integritet, självbestämmande, delaktighet och anpassning till den enskilda personen. Den enskilde ska bland annat, så långt det är möjligt, själv kunna välja när och hur stöd och service inom äldreomsorgen ska utföras.
Äldrenämnden i Uppsala kommun har antagit sex värdebegrepp, som tillsammans med den nationella värdegrunden utgör grunden för den lokala äldreomsorgen;

- Trygghet,
- Inflytande,
- Tillgänglighet,
- Oberoende,
- Respekt och
- Bemötande

Värdebegreppen, som förkortas TITORB, ska prägla all verksamhet som nämnden finansierar.

2. Äldrenämndens uppföljning av äldreomsorgens olika delar

Äldrenämndens uppföljning har flera syften. Det första syftet är att säkerställa att medborgaren får den vård och omsorg som den har rätt till. Det andra är att följa upp om, och på vilket sätt, utföraren följer de avtal som äldrenämnden har tecknat med utföraren och om de följer de uppdragsbeskrivningar som äldrenämnden har formulerat.

De första två uppföljningsområdena ligger i linje med vad som stipuleras i kommunallagen (1991:900), att säkerställa att kommunens ansvarsområden infrias vid överlämnande till andra leverantörer än kommunen själv.

Det tredje syftet är huruvida de verksamheter som bedrivs inom kommunens organisation uppfyller de politiska mål som är formulerade för vården och omsorgen av äldre medborgare. Ett fjärde syfte för uppföljningen är att fungera som ett styrinstrument, exempelvis att stimulera utförare att förbättra kvalitet i- eller att effektivisera vård och omsorg.

Ett femte syfte är att, genom avtals- och uppdragsuppföljningar, skapa underlag för att kunna arbeta strategiskt kring utmaningar i framtiden och att arbeta med strategiskt förbättringsarbete beträffande äldreomsorgen i Uppsala kommun. Detta kan exempelvis resultera i revidering av förfrågningsunderlag eller omskrivningar av uppdragsbeskrivningar.

Uppföljningen syftar således till att:

1. Säkerställa att medborgaren får god vård och omsorg
2. Säkerställa att avtal och uppdrag följs och att kommunens ansvar infrias
3. Säkerställa att politiska mål uppfylls
4. Som styrinstrument
5. Säkerställa resultat och utforma framtidsstrategier

Utifrån uppföljningen analyseras resultaten och åtgärder vidtas vid behov, som att kräva rättelse, göra insatser för att höja kvaliteten eller att förändra krav och villkor för utförandet.

Ett urval uppgifter presenterar äldrenämnden för invånarna för att underlätta val av utförare. Detta är kommunen skyldig att göra enligt kommunallagen på ett sakligt, relevant, jämförbart, lättförståeligt och lättillgängligt sätt.

2.1. Avtalsuppföljning

Kortfattat så utgår en avtalsuppföljning från flera olika metoder och datamaterial. I ett första steg så skickas en kallelse ut till utföraren och tid för uppföljning i verksamheten bokas in. Sedan kontaktas biståndshandläggare för synpunkter och klagomål från individuppföljning.

Material från olika register och datasystem, exempelvis Senior Alert och Phoniro, samlas också in. Detta kan kompletteras med begärda handlingar från utföraren så som, rutiner, signeringslistor, personalschema etc. I ett andra steg, vid ett möte ute hos utförarna, genomförs intervjuer med olika yrkeskategorier, omvårdnadspersonal, legitimerad personal och ledning, samt observationer och begärande av handlingar. Handlingar kan också komma att krävas in efter mötet, beroende på vad som framkommit under intervjuerna.

Bedömningar som äldreförvaltningen gör utefter de material som samlats in sammanställs i en rapport som skickas till utföraren för påseende.

Det förekommer även oanmälda uppföljningar. Oanmälda uppföljningar följer samma process som planerade avtalsuppföljningar förutom att uppföljningen inte bokas eller att handlingar begärs in på förhand. Oanmälda uppföljningar sker främst i samband med att förvaltningen fått indikationer på brister i verksamheten.

Efter att utföraren har givit sina synpunkter kan en eventuell handlingsplan för åtgärder av brister att skickas till utföraren. Utföraren ska åtgärda de bristerna som påtalats inom en given tidsram.

Vid återkommande brister och vid mer allvarliga brister eller brott mot avtal kan ytterligare sanktioner sättas in. Sanktioner kan bestå av exempelvis ersättningsreducering eller hävning av avtal. Rutiner för att stärka detta arbetsområde kommer utvecklas under 2018.

Uppföljningen kommer avrapporteras till nämnden minst två gånger om året, i samband med avrapportering av andra tertialen (mål och budget) samt i samband med årsbokslut.

2.2. Ekonomisk uppföljning

Ekonomisk uppföljning av nämndens nettokostnader per verksamhet och utfall mot tilldelad budgetram sker löpande på månadsbasis och inbegriper en uppföljning av volymutvecklingen för de största verksamheterna, inklusive extern och egen regi. Utfallet av detta presenteras för nämnden månadsvis med kommentarer kring eventuella avvikelser mot budgetramen.

Vidare upprättas årligen två delårsrapporter som inkluderar en helårsprognos av förväntad ekonomisk ställning för nämndens olika verksamheter. I samband med delårsuppföljningarna görs också en riskanalys av osäkerhetsfaktorer som ur ekonomisk synvinkel kan påverka resultatet för nämnden på helårsbasis.

För egen regin görs i samband med delårsuppföljningarna och inför den årliga budget som läggs ekonomiska avstämningar med samtliga verksamhetschefer.

2.3. Individuppföljning

På individnivå ska äldrenämnden följa upp om enskilda brukare får service i rätt omfattning och kvalitet i enlighet med ett myndighetsbeslut. Omfattning i ärenden, insatser, följs upp minst en gång per år.

Individuppföljningarna ska även säkerställa att den av nämnden angivna värdegrunden (TITORB) är implementerad. Tillämpningen av värdegrunden ska för den enskilde innebära en upplevelse av värdighet och välbefinnande.

Uppföljning av beviljade insatser innebär

- Att följa upp att beviljade insatser utförs avseende innehåll, omfattning och kvalitet
- Att dessa tillgodoser den enskildes behov.

Dessutom finns två servicegarantier. *Servicegarantin om uppsökande hembesök* innebär att den enskilde, som har fyllt 80 år och som inte har några biståndsbeslutade insatser från äldrenämnden, ska få ett erbjudande om uppsökande hembesök. *Servicegarantin för handläggning* innebär att den enskilde ska: (1) Få ett beslut om särskilt boende inom två månader från det att ansökan och underlag inkommit. (2) Få ett beslut om insatser i ordinärt boende inom två veckor från det att ansökan och underlag inkommit.

Uppföljningen av huruvida enskilda har erhållit det som beslutats ska ske med regelbundenhet, helst en gång om året samt vid behov mot bakgrund av särskilt inkommen synpunkt eller händelse. En uppföljning av erhållen omsorg sker också vid omprövning av behov av hjälpinsatser. När det gäller individuppföljning på särskilt boende ska den ske ca tre månader efter att brukaren flyttat in i boendet.

I realiteten, med rådande resurser och systematik, följer äldrenämnden upp ungefär en fjärdedel av biståndsbesluten. Under perioden 2018-19 avser äldrenämnden att utveckla uppföljningen av kvalitet i utförandet i individärenden på två fronter. Dels finns ett redan uppstartat arbete som syftar till att hitta nya former för hur uppföljning av individärenden ska gå till för att stärka ändamålsenlighet och effektivitet i uppföljning. Dels pågår ett arbete med att systematisera och växla upp volymen på arbetet med att följa brukarnas upplevelser av kvalitet i verksamheten[3]. Här är målsättningen att åtminstone en gång per år kunna avrapportera brukarnas upplevelser i flertalet verksamheter.

2.4. Samordning av uppföljningens resultat och systematik i uppföljning

I syfte att skapa synergier och bedriva en ändamålsenlig uppföljning ska individuppföljning och ekonomisk uppföljning utgöra input i avtalsuppföljningen. Resultat från individ- och ekonomisk uppföljning kan användas på flera sätt, från att utgöra konkreta avvikelser som i sig behöver åtgärdas i form av uppföljningsaktiviteter och åtgärdsplaner, till att vara en form av temperaturtagning och fungera som input i en risk och väsentlighetsanalys kopplat till prioritering av uppföljningsinsatser.

---

[3] Utvecklingsarbetet är angeläget då den nationella brukarundersökningen inte förmår leverera resultat på enhetsnivå med tillräcklig tillförlitlighet.

Resultat från uppföljningar kan ligga till grund för revideringar och omskrivningar av förfrågningsunderlag och uppdragsbeskrivningar och är således en central del i avtalsprocessen. Arbetet kring systematisk samordning av uppföljningsinsatser kommer utvecklas under 2018-19 i syfte att ytterligare stärka möjligheterna till kontroll, kvalitetsförbättringar, utveckling och lärande.

2.5. Avrapportering till nämnden och uppföljning av uppföljningen

Rapportering till nämnd sker främst genom uppföljningsrapport från avtalsuppföljningar men också genom delårs- och årsrapporteringar. Uppföljningsrapporten beskriver specifika avtalsuppföljningar medan delårs- och årsrapporter har till syfte att göra jämförelser mellan utförare samt att se övergripande mönster i utförandet av vård och omsorg inom Uppsala kommun. Uppföljningen kommer avrapporteras till nämnden minst två gånger om året, i samband med avrapportering andra tertialen mål och budget samt i samband med årsbokslut.

Tertialrapporten kommer att erbjuda en kortfattad statusrapport om uppföljningsarbetet. Årsrapporten kommer förutom avrapportering av uppföljningsarbetet, ge en rapport på systemnivå. Exempelvis kan hur villkoren för utförarna påverkar utfallet för brukarna, analyser av skillnader mellan olika utförares kvalitet, och skillnader mellan kommunens verksamhet och andra kommuner beskrivas.

Den årliga avrapporteringen kommer även innehålla en kortfattad uppföljning av uppföljningsarbetet i syfte att kvalitetssäkra att den genomförts som avsett. Områden som kan belysas är huruvida uppföljningen genomförts i linje med de två programmen samt värdegrunderna, i vilken omfattning verksamheter inom olika områden följts upp. Samt huruvida den genomförda uppföljningen kan anses tillräckligt för att bedöma huruvida avtals, uppdrags och regelefterlevnaden i äldrenämndens verksamheter är funktionell.

3. Intern kontroll i uppföljningsarbetet

Intern kontroll handlar om tydlighet, ordning och reda, samt om att säkra att det som ska göras blir gjort så som det är tänkt. Intern kontroll är det samlade begreppet för den organisering och de system, processer och rutiner som bidrar till detta. Det är varje nämnd och styrelse som ansvarar för att den interna kontrollen är tillräcklig men i praktiken är det i verksamheten som kontrollen utvecklas och genomförs, som en del i det löpande arbetet.

Exempel på sådana moment kan vara:

- tydlig ansvarsfördelning
- riskbedömning och riskhantering
- faktiska kontrollaktiviteter av olika slag
- information och kommunikation
- uppföljning och utvärdering för lärande och förbättring.

Under 2018 och 2019 arbetar äldrenämnden med att stärka den interna kontrollen, där hanteringen av underlag och spårbarhet i arbetet med avtal och uppföljning är ett fokusområde. En översyn visar att det i vissa fall kan saknas formella avtal med både externa och vissa interna parter vilket gör det svårt att ställa krav och följa upp. Det framkommer också att vi använder olika begrepp för samma sak, som avtal och kontrakt. En bättre systematik kommer att utvecklas under perioden i syfte att stärka ordning och reda i avtals och uppföljningsarbetet.

Äldrenämnden avser också som en del av avtalsuppföljningen att följa upp verksamheters ordning och reda med fokus på kvalitet i inrapporterade data och systematik i kvalitetsledningssystemen.

4. Relaterade dokument

- Mål och budget
- Reglemente för kommunstyrelsen och övriga nämnder i Uppsala kommun
- Äldrenämndens verksamhetsplan
- Riktlinje för nämndernas och bolagsstyrelsernas verksamhetsplanering och uppföljning samt interna kontroll
- Upphandlingspolicy för Uppsala kommun med bolag
- Nationella upphandlingsstrategin
- Program för kommunalt finansierad verksamhet, kommunfullmäktiges
- Program för kommunalt finansierad verksamhet, äldrenämndens

Bilaga 4

Uppsala KOMMUN

Internkontrollplan 2019

för äldrenämnden

Ett aktiverande dokument som äldrenämnden fattade beslut om den 7e februari 2019

Internkontrollplan 2019

Inledning

Kommunfullmäktige i Uppsala kommun antog den 26 mars 2007 ett reglemente för intern kontroll i Uppsala kommun och kommunens helägda bolag. I reglementet beskrivs hur arbetet med den interna kontrollen ska struktureras och rapporteras till kommunstyrelsen, som har det övergripande ansvaret för frågan.

Äldrenämnden upprättar årligen en internkontrollplan. Planen ska vara ett stöd i styrningen av verksamheten och ett hjälpmedel för att nå verksamhetsmålen. Planen ska försäkra att

- Verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och kostnadseffektivt sätt
- Den finansiella rapporteringen och information om verksamheten är tillförlitlig
- Verksamheten bedrivs i enlighet med lagar, föreskrifter, policyer och riktlinjer

Internkontrollplanen beskriver vad som behöver göras utifrån viktiga risker som framkommit i riskanalysen. Varje kontrollmoment i internkontrollplanen följs upp enligt beskriven frekvens och metod. Resultatet av uppföljningen redovisas årligen till kommunstyrelsen.

Internkontrollplanen innehåller också en beskrivning av hur nämnden arbetar med intern kontroll och hur internkontrollplanen används för att utveckla detta arbete.

Nämndens arbete med intern kontroll

Den interna kontrollen inom äldrenämndens verksamhetsområde utgår ifrån nämnden. Delegationsordning finns för väsentliga områden och förtydligar ansvarsfördelningen. Verksamhetsplanen utgör grunden för de mål och åtgärder som ska uppnås och genomföras under året och intern kontrollplanen utgör en viktigt grund för att fånga äldrenämnds utmaningar.

Ett riskarbete lägger, tillsammans med kommunfullmäktiges mål och uppdrag, grunden för nämndens verksamhetsplan och intern kontrollplan. Riskarbetet utgår ifrån ett flertal riskanalyser, bland annat nämndens riskanalys, där prioritering och hantering av ett urval risker leder till att intern kontrollplanen tar form.

Utveckling av den interna kontrollen

Ett väsentligt område för äldrenämnden är resultat av avtals, uppdrags och individuppföljningar där återkoppling till nämnden fortsatt bör stärkas, både för att ge nämnden bättre kännedom om utförares förutsättningar och inför prioritering av insatser och åtgärder. Som ett led i att främja interna kontroll avser nämnden under 2019 skapa förutsättningar för att avdelningsspecifika prioriterade kontrollplaner i förvaltning och egenregi ska kunna tas fram.
I övrigt hänvisas till intern kontrollplanen, nedan.

Begrepp som används i internkontrollplanen

Kontrollområde	Områden som det ska finnas kontrollmoment inom. Det finns fem stycken kontrollområden: - Verksamhetskontroller - Kontroller av system och rutiner - Kontroll av efterlevnad av regler, policyer och beslut - Finansiell kontroll - Kontroll avseende oegentligheter, mutor och jäv
Riskbeskrivning	Beskrivning av den risk som ligger till grund för kontrollmomentet. Hämtas från riskregistret.
Kontrollmoment	Konkreta åtgärder som vidtas för att motverka, minimera eller i vissa fall eliminera riskerna. Kontrollmomenten kan antingen vara förebyggande eller upptäckande och korrigerande. Förebyggande kontrollmoment är åtgärder för att undvika att brister uppstår. Upptäckande och korrigerande kontrollmoment hjälper nämnden att se om riskerna har lett till de händelser som kan befaras och visar på vilka åtgärder som behöver vidtas för att komma tillrätta med bristerna.
Kontrollmetod	Beskrivning av hur, när och hur frekvent kontrollmomentet ska genomföras.
Tidpunkt för rapportering	Tidpunkt då kontrollmomentet ska rapporteras till nämnd.

Risker och kontrollmoment

Nämnden uppdrar åt förvaltningen att utse kontrollansvarig för respektive kontrollmoment.

Kontrollområde	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Tidpunkt för rapportering
Verksamhetskontroller	Bristande förmåga att främja insatser och åtgärder som stärker möjligheten att möta framtida utmaningar kopplade till äldres behov av vård- och omsorg i samklang med begränsade resurser riskerar leda till att vi inte på ett ändamålsenligt sätt kan möta framtidens utmaningar.	Stärka det strategiska arbetet genom att öka kunskaperna om vilka förutsättningar som krävs inom äldrenämndens ansvarsområde för att bättre möta framtidens utmaningar.	Genomföra konsekvens- och alternativkostnadsanalyser vid förändringar av verksamheten för att säkerställa relevant prioritering. Regelbunden uppföljning av kontrollmomentets utveckling samt avrapportering till nämnd vid behov.	Vid behov, som minst vid årsbokslut
Kontroller av system och rutiner	Brister i uppföljningen av avtal, uppdrag och individärenden kan ge att nämnden inte på tillräckliga grunder kan säkra att leverans och kvalitet sker i enlighet med överenskommelser. Brister i avrapportering till nämnden kan leda till att beslut om satsningar och åtgärder tas på felaktiga grunder.	Fortsätt utveckla och stärk arbetet med avtals, individ och uppdragsuppföljning, samt avrapportering till nämnden, så att nämnden får god kännedom om verksamheters förutsättningar.	Att uppföljningsplanen efterlevs och utvecklas vid behov samt att rapportering till nämnden är kunskapshöjande.	Enligt plan för uppföljning och i samband med årsbokslut
	Brist i avtal- och ersättningssystemens konstruktion riskerar skapa inlåsningseffekter och ge otillräckliga förutsättningar för kompetenshöjande insatser samt långsiktig utveckling i syfte att möta framtida utmaningar.	Utreda avtal- och ersättningssystemens effekter på förutsättningarna för en långsiktigt hållbar produktion av vård och omsorg och acceptera eller vidta åtgärder för att förändra.	Analys och eventuella förslag till åtgärder föreläggs nämnden under fjärde kvartalet 2019	Kvartal 4 2019
Kontroll av efterlevnad av regler, policyer och beslut	Brister i kännedom om gällande regelverk riskerar leda till otillräcklig beredskap inför förändringar och brister i regelefterlevnad.	Förändringar i gällande lag- och regelverk, samt påverkan och åtgärder, ska informeras nämnden vid behov eller varje tertial.	Nämnden utvärderar sin kännedom om gällande regelverk på lämpligt sätt.	I samband med årsbokslut
	Brister i tydlighet kring styrningen av den digitala utvecklingen i kommunen riskerar leda till att it-mässiga, digitala och verksamhetsrelate-	Initiera ett internt arbete för att förbereda verksamheterna på ett införande av nya systemstöd för äldrenämndens	Regelbunden uppföljning och avrapportering till nämnd	Vid behov och/eller i samband med årsbok-

Kontrollområde	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Tidpunkt för rapportering
	rade förutsättningar saknas för att nämnden ska kunna dra tillräckliga fördelar av den pågående utvecklingen med fokus på hälsa, vård och omsorg.	verksamheter under 2019/20. Fortsätta det påbörjade arbetet med digitalisering av verksamheterna i syfte att hitta effektivare förhållnings- och arbetssätt.		slut
Finansiell och ekonomisk kontroll	Risk att nämnden inte når ställda ekonomiska krav i budget och att planerade resurser inte räcker till för att täcka kostnaderna	Verksamhetens totala nettokostnader mot budgetram	Regelbunden uppföljning och avrapportering till nämnd	Månatligen samt tertial och årsbokslut
	Bristande rådighet och kontroll över omfattningen på etablering av verksamheter inom LOV (upphandlade särskilda boenden för äldre med fri etableringsrätt enligt lag (2008:962) om valfrihetssystem). Detta skapar risk för överskott av platser, vilket i sin tur kan leda till ökad efterfrågan och behovsglidning, ej önskad geografisk koncentration, samt att kommunen står med kostnader för icke belagda platser i egna eller LOU-upphandlade (lag (2016:1145) om offentlig upphandling) boenden då de inte kan beläggas. -.	Analysera effekterna av den blandning av upphandlingsformer som nämnden har idag och vidta lämpliga åtgärder för att minska risken för nämnda konsekvenser.	Vid upphandling av boenden och utförare genomföra en konsekvensanalys kopplat till riskområdet.	Vid behov samt årsbokslut
Kontroll avseende oegentligheter, mutor och jäv	Brister i den interna kontrollen kan leda till oordning, egenmäktigt förfarande, minskad måluppfyllelse och andra oegentligheter.	Nämnden skapar förutsättningar för stärkt intern kontroll genom att avdelningsspecifika internkontrollplaner tas fram och används lokalt för prioritering av arbete och insatser.	Formen för detta avrapporteras i nämnden och lärdomar används i riskanalysen inför VP 2020	I samband med tertial två samt årsbokslut
	Risk att kännedomen om gällande regelverk kring oegentligheter, mutor och jäv inte är tillräcklig för att säkra efterlevnad och att brister kan leda till skada för person, verksamhet eller förtroende.	Kännedom om regelverk	Enkät till nyckelpersoner, chefer, biståndshandläggare, avtalsstrateger mm om regelverkskännedom	I samband med tertial två samt årsbokslut 2019